

A Soli Deo Gloria Közösségi Ház

és Jószágporta mint értékhordozó

2015

Monastori Vivien

Szeretek itt lenni!

Soli Deo Glória!
Dunavarsány Habitat utca 10-12.
Egyedül Istené a dicsőség!

A Soli Deo Gloria Községi Ház és Jóságporta mint értékfordozó

„Az Úr énnékem őriző pásztorom...” (23. Zsolt)

Kiadja:

*a Művelődési, Oktatási és Sport Alapítvány
2336 Dunavarsány, Kossuth Lajos utca 18.*

Felelős szerkesztő:

Csobolyó Miklósné

Felelős kiadó:

Dr. Csobolyó Eszter

ISBN

Tartalomjegyzék

Előszó	6
Előzmények	7
A Soli Deo Gloria Közösség, a Soli Deo Gloria Közösségi Ház és a Ház szellemisége mint értékek	9
Dinamikus értékek a Soli Deo Gloria Közösségi Ház programjaiban	22
Fotógaléria	28
A jószágportáról	29
Üzenet a Jóságportáról	30
A magyar szürkemarha	32
Harcok a Jóságportán	33
A mangalicáról	34
A mangalica hizlalásáról	35
„A racka a juh, a többi csak birka”	37
Assisi Szent Ferenc	39
„A bölcsnek ló való”	40
Állati szép, állati jó!	43
A vaktyúk is talál szemet	46
A magyar kitenyésztesű baromfiak	47
A galambokról	49
Értéktregisztrációs Tábor	51
Gondolatok a Soli Deo Gloria Közösségi Ház és Jóságporta értékeiről, és élmények az Értéktregisztráló táborról	52
A könyvtár	54
Hit a közösségben, közösség a hitben	55
„...egy felnőtt is sokat tanulhat a gyerekektől...”	56
Rajzgaléria	58

Előszó

Az értékek teremtése, megbecsülése, ápolása, megőrzése, és továbbadása a legmél-
tóságteljesebb feladata az egyénnek és a közösségnek. Az értékek definiálása termé-
szetesen egyrészt szubjektív, másrészt bizonyos kultúrákhoz kötött, hiszen az egyes
kultúráknak éppen ezek az értékek a tartópillérei. Ezért fontos és szinte magától értetődő
az értékek világának pluralitása, globálisan, regionálisan és lokálisan is. Az egyéni vagy
kollektív szubjektivitásból, illetve annak elismeréséből az következik, hogy a legszű-
kebb és a legtágabb körökben is, az értékek hordozói és megítélői tiszteletben tartsák
egymást, és egymás értékeit. Ami a legszűkebb valóságnak a legszűkebb része az
egyik ember vagy az egyik kultúra számára, az a legragyogóbb értéke lehet mások és
más kultúrák számára. Ezért örömdetes az a világméretű és üdvözlendő módon magyar
jelenség és törekvés, hogy az értékeket nevesítsük, számba vegyük, regisztráljuk. E
lajstromokkal egymást informáljuk, jobb esetben egymást gazdagítsuk, és mindezzel
akár már feledésbe merülő értékeket, szokásokat, tárgyi vagy szellemi emlékeket revi-
talizáljunk, és ezek időszerű újrafogalmazásával, elkerülhetetlen modifikálásával újabb
értékeket is teremtünk.

Az általános üdvözlésen túl, konkrétan üdvözljük az országos, a Pest megyei és a
dunavarsányi értéktárak létrehozására és folyamatos karbantartására vonatkozó törek-
véseket, amelyek nyilvánvaló inspirálói mindannak, amivel a kedves Olvasó az elkö-
vetkezendő oldalakon találkozni fog.

Természetesen nem a helyszínt és a tevékenységet inspirálja az értékek regisztrálá-
sának a folyamata, hiszen azok megvoltak, de hogy mindezekről ebben a füzetben egy
pillanatképet adjunk, azt mindenféleképpen. Ennek eszközeként jött létre az a közel
egy éves program, amelynek centrumát egy többgenerációs napközistábor adta. A tábor
feladatát pedig a dunavarsányi Soli Deo Gloria Közösségi Ház és a benne folyó tevé-
kenységek értékeinek számbavétele alkotta.

Mint a programnak a gazdája, e helyen is köszönetet mondok a Földművelésügyi
Minisztériumnak, valamint a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesz-
tési Intézetnek mint főszponzoroknak, az Árpád Fejedelem Általános Iskola tanárainak
és diákjainak és nem utolsósorban a Soli Deo Gloria Közösségi Házat működtető Soli
Deo Gloria Közösségnek.

Az értékek összegyűjtése, számbavétele, dokumentálása és regisztrálása hiszem,
hogy inspiráló áldással lesz a Soli Deo Gloria Közösség és a Soli Deo Gloria Közösségi
Ház munkájára nézve is. S ami talán ennél még fontosabb inspirálója lesz annak, hogy
a dunavarsányi intézmények, társadalmi szervezetek és közösségek is kedvet kapjanak
a maguk köreiből hasonló munka elvégzésére. És végül, mint egy szép mozaik létre-
jöjjön a Dunavarsányi Értéktár, ami belesimul a Megyei és a Nemzeti mozaikos regisz-
terbe.

*Dr. Csobolyó Eszter elnök
Művelődési, Oktatási és Sport Alapítvány*

Előzmények

A Soli Deo Gloria Közösség és Közösségi Ház természetesen szilárd alapokra épül. Ennek az alapnak két fókusza van. Az egyik a helyi református közösség és református szellemi örökség, a másik pedig az amerikai – szintén evangéliumi protestáns gyökerről – Habitat for Humanity mozgalom.

A református alaphoz az a hagyomány következik, hogy a spirituális, liturgikus vagy egyszerűbben az elsődleges vallási tevékenységen túl *a református teológiai hagyománynak fontos*

eleme a közéleti felelősségvállalás. Sok-sok evidenciája van annak, hogy Magyarországon és Dunavarsányban is a református elkötelezettségű emberek közéleti és társadalmi szerepvállalásának intenzitása messze meghaladja az országban illetve településünkön való református arányszámokat. Ezt az elkötelezettséget és aktivitást néhányan tudatosan, a legtöbben azonban, mint egy természetes örökséget hordozva arra építik, hogy Isten és Istennek Jézus Krisztusban megjelent szeretete nem marad az egyház kerítésein belül. Isten a mindenség Ura, tehát sem időben, sem térben, sem tárgyban, sem szellemiségben nincs semmi, ami végső soron nem az Ő uralma alá tartozik. Ezt fejezi ki a nagy francia/svájci reformátorhoz, Kálvin Jánoshoz köthető kifejezés: Soli Deo Gloria, Egyedül Istené a Dicsőség. Az ember feladata, tehát a református szellemiség szerint nem az, hogy a maga dicsőségét szolgálja az Isten trónfosztásával, még akkor sem, ha a francia felvilágosodás óta az emberiség többsége ezzel tölti napjait kicsiben és nagyban. És még csak nem is az, hogy a maga üdvösségéért fáradozzon, hiszen azt Jézus Krisztus váltságshalála adja számára. Tehát akkor mi? *Az, hogy Isten dicsőségét szolgálja természetben és társadalomban a legjobb tudásával, és ezzel*

fejezze ki háláját mind a gondviselésért, mind pedig a megváltásért. Természetesen ezt kevesen fogalmazzák így meg a közéleti szerepet vállalók közül, de annak ez a teológiai alapvetése.

A másik konkrét alapvető fókusz a Habitat for Humanity otthonteremtő, közösségépítő és reménységet adó mozgalom helyi jelenléte, amely 1999 és 2003 között aktív tevékenységével épített karitatív alapon otthonokat a rászoruló családoknak, igyekezett velük az evangéliumi szeretet jegyében közösséget teremteni és őket így a pusztán mindennapos túlélési praktikák sivárságából egy reményteljesebb életforma felé vezetni. Ennek a tevékenységnek az otthonteremtő része rajtunk kívül álló okokból megszakadt, de töretlenül folyik sokféle módon a közösségépítés, a közösségmegtartás, értékapólas, értékhordozás igyekezete. Ez utóbbi elkötelezettség életteret követelt magának az otthonteremtések befejezése után is, s innen jött az ötlet egy olyan közösségi háznak a felépítésére, amelyben senki ne keresse a maga dicsőségét, de mindenki otthont találjon, aki minőségre vágyik és értékekre érzékeny. Így jött létre a Soli Deo Gloria Közösség és ennek jegyében épület fel 2005-2009. között a Soli Deo Gloria Közösségi Ház.

Az építkezés önmagában már közösségteremtő volt, sőt talán az volt a közösségteremtés hőskora. S most a 10 éves évforduló, valamint az előszóban említett országos és helyi kezdeményezés jó apropót kínál arra, hogy számba vegyünk a Közösség konkrét fáradozásait, és a Ház konkrét áldásait.

*Dr. Bóna Zoltán református lelkész
a Habitat for Humanity Magyarország volt igazgatója*

A Soli Deo Gloria Közösség, a Soli Deo Gloria Közösségi Ház és a Ház szellemisége mint értékek

1. *Habitatos előzmények*

1999 tavaszán dr. Bóna Zoltán – helyi református lelkész, a Habitat for Humanity Magyarország Alapítvány és a Habitat for Humanity International Hungary Kht. tevékenységét megvalósító mozgalom országos igazgatója, városunk akkori alpolgármestere – kezdeményezte ennek az amerikai, erősen vallásos alapokon nyugvó, de nagyon gyakorlatias karitatív szervezetnek, illetve tevékenységnek a dunavarsányi bevezetését. Mintegy 60 különböző foglalko-

zású, érdeklődésű, hitű és gondolkodású embert hívott meg egy beszélgetésre, amelynek az volt a fő kérdése, hogy vajon Dunavarsányban élnek-e emberek nem megfelelő lakáskörülmények között. *Igen*, hangzott egybehangzóan a válasz. Ennek a ténynek a jegyében, valamint a Habitat for Humanity szervezet szellemében és módszerével megindult a közös gondolkodás. Megtudtuk, hogy a Habitat for Humanity mozgalom egy olyan nonprofit ökumenikus otthonteremtő szervezet, amelynek az a célja, hogy megszüntesse az alapvető szükségleteknek, az alapvető emberi méltóságnak nem megfelelő lakáskörülményeket. E mozgalmat a 70-es években hozta létre Millard Fuller és felesége az említett céllal. Egyszerű, tisztességes és megfizethető otthonok építése volt a cél. Mindez azonban úgy történik, hogy az embereknek ne csak az életkörülményei, hanem az életvitele is minőségi változáson, javuláson menjen keresztül. Tehát a célkitűzések között a közösségépítés és a reményteljes felelősségre nevelés is fontos szerepet kapott.

A következő megbeszélésen létrehoztuk formálisan is a helyi szervezetet, amelynek 24 önkéntes tagja volt, és 2000. április 30-án egy hat lakásos „társasház” alapkövének ünnepélyes letételével megkezdődött a munka. Nagyon sok segítséget kaptunk amerikai – elsősorban református egyházközsegektől érkezett – önkéntes munkát végző csoportoktól, akik egyébként a saját utazási és itttartózkodási költségeiken túl nagyban hozzájárultak az építőanyagok megvásárlásához is. Ez a gesztus sajnálatos módon olyan messze van a mi mentalitásunktól, azokétól is, akik hasonlót valamilyen szinten meg tudnának tenni, hogy az emberek – a kedvezményezett majdani lakástulajdonosok és különösen a távolabbról szemlélődők – alig akarták elhinni. Pedig még ennél is többről volt szó. Akik ide jöttek pénzükön, szaktudásukon, munkájukon túl, még barátságukat is följajánlották a helyi önkénteseknek és a kedvezményezetteknek, s ezzel nem csak a

lakásépítést, hanem a közösségépítést is nagyban támogatták. Együtt dolgoztunk, együtt imádkoztunk, együtt ünnepeltünk.

Az építkezések cca. öt éve alatt fogalmazódott meg az a gondolat, hogy a közösségépítésnek és az új életformára való átfarmálódás elősegítésének hasznos helyszíne lenne egy olyan közösségi ház, amely helyet adna az adminisztrációnak, a raktározásnak, a tárgyalásoknak, az oktatásoknak, a személyes beszélgetéseknek és nem utolsósorban sok-sok közösségi programnak, például karácsonyi, húsvéti ünnepléseknek, Mikulás esteknek, születésnapoknak, báloknak, esküvőknek stb. Mindezek természetesen elsősorban a Habitat közösség határain belül. A gondolatot tett követte, az első lépéseket pedig akadályok nehezítették.

A legnagyobb és meghatározó akadály az volt, hogy addigra, s ekkor már 2003-at írtunk, Millard Fuller személye és szellemisége háttérbe szorult a Habitatnál. Egy új generáció vette át a vezetést, akik számára sem a spiritualitás, az evangéliumi hit, sem pedig a közösségépítés nem bírt jelentőséggel. Egy technokrata és üzleti szellemiség vette át az uralmat. Ennek természetesen az lett a következménye, hogy az eltervezett közösségi házzal kapcsolatban azt mondta a nemzetközi vezetés, hogy annak az árán inkább építsünk három családi házat. Természetesen ennek a gondolkodásnak is van létjogosultsága, nem is feltétlenül az ördögtől való, csak éppen messze távolodott a Habitat eredeti célkitűzésétől, amelyben az *otthonteremtés*, a *közösségépítés* és a *reménységépítés* egyenlő (hangsúllyal volt jelen).

Hosszú és sikertelen érvelések után a helyi Habitat önkénteseinek legelkötelezettebb 10-15 tagja azzal a kéréssel fordult a lelkészhez, hogy nem lehetne-e megoldani a közösségi ház építését a Habitattól függetlenül, például egyházi kereteken belül. A pozitív válasz, illetve próbálkozási kedv kimondása után a legnagyobb feladat az akkora már az országos Habitat tulajdonába került teleknek a visszaszerzése volt. Sok-sok kilátástalan tárgyalás után, amikor már majdnem lemondtunk róla, az Egyházközség egy telekcsera-akcióval hozzájutott a közösségi ház céljára kihagyott telekhez a Habitat utcában.

2005 őszén nagy lelkesedéssel és hittel, szép ígéretekkel, de minimális anyagi felkészültséggel bátran hozzákezdtünk az építkezéshez. Volt megtorpanás, küzdöttünk a talajvízzel, a kicsinyhitűséggel, az ellendrukkerek hangulatkeltésével, a pénzhiánnyal, de e küzdést lassú de biztos előrehaladás jutalmazta. 2007-ben átadtuk a kápolnát, merthogy ez volt a legfontosabb. 2008-ban használatba vettük az egész alagsort. 2009. júniusában felszenteltük és használatba vettük az egész házat. Győztünk, hiszen a mindenható Isten segítségével és az Ő nagy dicsőségét szem előtt tartva tettük a fentebb leírtakat.

2. A Soli Deo Gloria elv és elnevezés mint érték

Mint ismeretes a *Soli Deo Gloria* egy latin kifejezés, amely szó szerint azt jelenti Egyedül Istené a Dicsőség. Ez a hitvallás a 16. századi svájci Reformációhoz, személy szerint Kálvin Jánoshoz, a genfi reformátorhoz vezet vissza és így már önmagában is a helyi Református Egyházközség fontos szerepére is utal.

Ez az egyszerű három szó, és egyébként egyszerűnek tűnő megállapítás gazdag tartalommal bír, de minimálisan is a következőket jelenti.

a) Ami a Házban van és történik, nem öncél, sőt túlmutat a megvalósítók és résztvevők körén is el egészen a transzcendens világig, Istenig.

b) Ebből az következik, hogy – legalábbis a szándék szintjén – igazodik a biblikus értékrendhez.

c) Természetesen emiatt – szintén legalább a szándék szintjén – a minőségre való törekvés meghatározó a programok mögött.

d) Benne van az ember alázata, hogy amit itt tesz az emberi igyekezet, csak igyekezet marad a Jóisten segítségével nélkül.

e) Az Istenre való hivatkozás túlmutat mindenfajta felekezeten, sőt valláson és különösen a felszínes vallásoskodáson.

f) A Ház eseményei mintegy gyakorlatot jelentenek az egész emberi élet számára, hiszen – legalábbis a svájci Reformáció felismerése szerint – az egész emberi élet célja nem más, mint a teremtető és megváltó Isten dicsérete.

Ezek az alaptételek hivatottak kimondva vagy kimondatlanul meghatározni a Soli Deo Gloria Közösség, a Közösségi Ház és a benne zajló összes tevékenység szellemiségét, megnyilvánulásait és eredményeit.

3. Az önkéntesség mint érték

Az önkéntes, felajánlott munkának a hagyományát, fontosságát és áldásos hatását két oldalról is örököltük. Az egyik az egyházi hagyomány, a másik a Habitat hagyomány. Mindkettőben nagy jelentősége van annak, hogy jószándékú emberek a közös cél érdekében idejüket, tehetségüket, képességüket áldozzák. Ez egy nagyon komoly érték, amely a következőkben nyilvánul meg.

a. A fölajánlott munka sosem a fölöslegből kerül ki. Fölösleges ideje, energiája senkinek sincs. Aki idejéből, energiájából, szak tudásából áldoz, az valamilyen szinten szívből azonosul azzal, amire áldoz. Pénzt oda lehet lökni, munkát csak valahonnan, valamiből elvenni, odavinni és elvégezni lehet. Az emberi képességnek és az emberi készségnek egy áldásos találkozása az, ami az önkéntes munkában jelenik meg. Az önkéntesek is tudnának mást tenni az önkéntesen fölajánlott szolgálat helyett. Minden önkéntes tudna otthon tevékenykedni, hobbiját szolgálni, plusz pénzt keresni, vagy egyszerűen semmit tenni. Az önkéntesek kisebbségben vannak, de ez egy olyan szent kisebbség, amely mögött elhivatottság és szeretet van. Ez az önkéntesség, mint drága érték épült bele a falakba és mindabba, ami a falak között zajlik.

b. Az amatőr munka nem csak azt jelenti, hogy valaki valami olyat tesz, ami egyébként nem a kenyérkereső szakmája, hanem azt is jelenti, hogy olyat ajánl fel a közösség számára, amit szeret. Amo, amare... azt jelenti, szeretek, szeretni. Az önkéntes szereti azt az ügyet, amit önkéntes munkájával támogat. S miután pedig benne van az önkéntes munkája, annak eredményét is szeretni és megbecsülni fogja.

c. Sajátjának fogja érezni, minimum az emlékezés és az érzés szintjén, de jobb esetben kisebb-nagyobb intenzitással a gyakorlat szintjén is. Hazajön a Községi Házba, aki itt lapátot, gereblyét, csavarhúzó, kalapácsot, seprűt, porrongyot, stb. fogott az építkezés idején. Hazajön, mert az övé is, mert az ő szíve, az ő gondolata, az ő tudása, és az ő verítéke is benne van. És amikor újra eljön, akkor újra kész lesz valamit tenni, és immáron nem csak a megvalósításban, hanem a fönntartásban, az életfunkciókban is megtalálja a maga helyét.

d. Az önkéntességnek is van fizetsége, ami hosszú távon minden elfogyó fizetségénél többet ér. Ez pedig az, hogy az önkéntes kellemes órákat szerez magának, amíg végzi a munkát, és a legjobb érzést szerzi magának, amikor elvégezte a munkát. Az önkéntes munka elutasítása gyakorlatilag sok jó érzésről, növekedésről, tanulásról, barátságról, jó közösségről, és sok-sok egyéb áldásról való önkéntes lemondást jelent. Az önkéntes munka megspórolásáért drága árat fizet az önző lélek. Az önkéntes munka elvégzése nagy gazdagodást hoz.

A Község, a Ház, és a Ház tevékenysége önkéntességre épül, ami mögé természetesen odaértjük és odaérezzük az elhivatottságot is, amelyet azonban el is kell fogadni és meg is kell valósítani. Meghívást, sőt elhívást mindenki kap az önkéntességre, de legtöbbször elutasítják, megmagyarázva, hogy ők ezt nem engedhetik meg maguknak. Éppen ezért, akik a meghívást, elhívást elfogadják és megvalósítják „önként és dalolva”, azok a legnagyobb értékeket teremtik és őrzik.

4. Össztársadalmi forrásteremtés mint érték

Egy-egy beruházásnak, vagy projektumnak sokfajta anyagi forrása lehet, amelyeket azonban néhány nagy csoportba lehet összpontosítani: magántőke, országos vagy helyi költségvetési forrás, gazdasági/üzleti vállalkozás eredménye, közadakozás/össztársadalmi forrásteremtés.

A habitatos múltból és a református egyházi alaptól egyaránt következett, hogy ennek a nagy álomnak a megvalósításához az önkéntesen följánlott munka mellett az önkéntesen, jószívből vagy még jobb esetben hálából följánlott anyagi hozzájárulás

lesz a forrása. Ami megmozgatható volt, azt megmozgattuk és a nagy része meg is mozgott. Az értékre érzékeny emberek meglátták e beruházásban az értéket, és megéreztek azt, hogy értékes dolog ehhez forintjaikkal, vagy forint-millióikkal hozzájárulni. Nyilván lehetetlen felsorolni mindenkit, de hálásan megemlékezni illik mindenkiről e helyen is, akik anyagi javaikat építették be e falakba: nagy amerikai, hollandiai református gyülekezetek: Atlanta, Fort Worth, Hoofddorp, a Dunamelléki Református Egyházkerület, nem utolsósorban a helyi gyülekezet tagjai. Amerikai személyes jóbarátaink, lelkészek és teológiai tanárok. Helyi és környékbeli cégek, kisebb, nagyobb vállalatok természetbeni adományai. Magánszemélyek végrendeleti, adományozási vagy szerződéses támogatásai, valamint állami pályázatok lehetőségei. Nem utolsósorban említem, mint az adományok koronáját azt aényt, hogy városunk annak tudatában vásárolt egy 3 manuálos orgonát „magának”, hogy azt a Községi Házban helyezze el. (Az állami összefogás szimbólumaként szerkesztettük ide a helyi vezetőinket és országgyűlési képviselőinket ábrázoló fotót, akik személyesen és kapcsolati tőkéjükkel is igyekeztek az építkezés sikerét elősegíteni. Ezek mögött a források mögött mindig ott van az érték megbecsülése, és az értékteremtéshez való csatlakozás vágya.

5. A Ház multifunkcionalitása mint érték

A Soli Deo Gloria elv ideológia ellenességéből, előítélet-mentességéből és inkluzivitásából következik, hogy az emberi tevékenység széles skálájának kíván e Ház helyet biztosítani. Mielőtt a részletekre térnénk, humoros komolysággal mondhatjuk azt is, hogy a *fogantatástól az örökkévalóságig* van helye az embernek, az emberi gondolatoknak és az emberi tevékenységnek e Házban. Egész konkrétan e kifejezésnek az az alapja, hogy a Házban vannak vendégszobák, akár nászéjszakás pároknak, vagy referenciával rendelkező vendégeknek, továbbá van kolumbárium is, ahol legalábbis az emberi jövőbelátás végső határáig helyezük el a hamvakat.

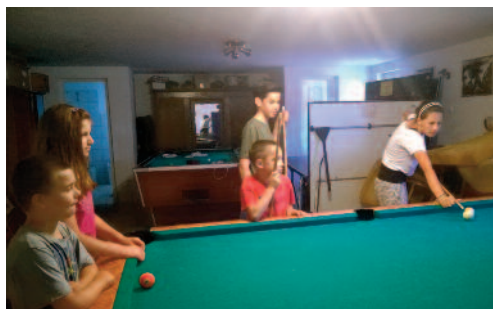
De nézzük sorban. Milyen helyiségek vannak e Házban, amelyek helyet kívánnak adni az emberi közösség testi, lelki és szellemi igényének szolgálatára.

Induljunk az alagsorból:

a) Az épület alagsorának délkeleti sarkában kialakítottunk egy *kápolnát* istentiszteletekre, csendes beszélgetésekre, szemlélődésre. Ez az a hely, amely az urnasírhelyek számára a kolumbáriumot is befogadja. Ennek a helyiségnek a neve *Erős vár kápolna*, ami egyébként nevében is utal a Fort Worth-i (Erőd Érték) Református

Egyházra, mint egyik főszponzorunkra. E kápolna értéke a bensőségesség, a spiritualitás, az ünnepélyesség, az emelkedettség, a személyesség, etc.

b) Szintén az alagsorban épült meg az *ifjúsági terem* ping-pong asztallal, biliárddal. E helyen az emberi élet szintén alig nélkülözhető funkciója, a játék teljesezhető ki a barátság jegyében. A terem elnevezése *Jonatán*, utalva a bibliai Dávid és Jonatán bensőséges barátságára.

c) És gondoltunk az idősebbekre is. A nyári melegben egy pohár hűvös borra vágyó férfinépre és persze asszonyaikra is. Ennek jegyében hoztuk létre a *borozót*, amelyben saját szüretelésű szőlőből, saját készítésű minőségi borokat tartunk. A seniorok klubja ez, amit azért nevezünk *Őszibarack* klubnak, mert a másik nagy amerikai támogató Református Gyülekezetünk az atlantai *Őszibarack* (Peachtree Street) utcában található és annak nevét viseli. Itt e ponton az általános értékeken túl már a hungarikumok szolgálata is kitapintható, a kadarkában és a kéknelyűben.

d) A borozóba közvetlenül is nyílik az a *teakonyha*, amely a hamarosan emlegetendő disznóvágásoknak, de a szintén később említésre kerülő jószágportának is fontos kiszolgálóhelyisége.

e) Az egész alagsornak centrális terét az úgynevezett *ICHTHÜSZ terem* adja, amely görög szó egyrészt egy krisztológiai hitvallás: Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó, másrészt pedig azt jelenti, hogy hal. Amikor kínálódunk a talajvízzel itt úszkáltak a halak. Most pedig e helyiség egy olyan hall-t képez, amely sok-sok közösségi programra, munkára, szórakozásra ad lehetőséget. Ezek sorából kiemelkednek a disznóvágások, amely folyamatnak a teljességre viteléhez van szózó helyiségünk, füstölőnk, és kemencénk is. A hurkától, kolbásztól, a töltött káposztán át az úritökig, a ropogós kenyérlángosig sül sok fajta finomság e helyen. Még hozzá azért, hogy kulináris értékek is inspirálják a szellemi értékeket.

Fölértünk a magassíkszintre.

f) A földszintnek a nagy részét egy *multifunkcionális terem* tölti ki, ami azonban az esztendő nagy részében három teremként szolgál mobilfalakkal elválasztva. Ezen a helyen is megemlítendő, hogy a Ház elkészültének évében e három terem három tantermet biztosított három első osz-

tály számára azalatt az idő alatt, amikor az iskolát újjáépítették. A terem ezt a funkciót is tökéletesen betöltötte, miközben az étkezésnek kényelmes helyet biztosított az alagsor a maga teakonyhájával, a szünetekre pedig tágas teret adott a Ház bekerített udvara. De lássuk a termeket északról délre haladva.

- *Ágnes terem*, amely elsősorban étkezésre ad jó lehetőséget cirka 50 főig. Elnevezését Fancsovics Györgyné született Vadasz Ágnesről kapta, akivel eltartási szerződéses viszonyban áll a Ház végső tulajdonosa, a Református Egyházközség. Ez a várományi vagyon még nem járult hozzá az épület kialakításához, viszont bizonyos kölcsönök fölvételéhez bátorítást nyújtott.

- *Margit terem* a középső nagy helyiség, amely mintegy átrium tető megvilágítással, karzatokkal biztosít méltósággteljes és csodás akusztikájú teret koncerteknek, istentiszteleteknek, előadásoknak, önmagában vagy a két szélső teremmel kiegészülve kulturális esteknek, báloknak, esküvőknek és egyéb rendezvényeknek. Ebben a helyiségben kapott helyet a város tulajdonában lévő 3 manuális, Johannus digitális orgona, amely már eddig is sok zeneértő embernek szerzett boldog órákat. Az elnevezést Kalló Flóriánné Bátor Margitról kapta, aki tavaly hunyt el, de már életében erre a Házra ajánlotta föl dunavarsányi otthonát úgy, hogy az halála után került rendelkezésünk alá.

- *Klára terem*, amely elsősorban könyvtárként, imateremként, személyes és kiscsoportos beszélgetések, kisebb létszámú prezentációk számára nyert felszereltséget és ezt a szerepet tölti be talán a másik két teremhez képest is nagyobb rendszerességgel. Elnevezését a harmadik szponzoráló asszony, Kanyák Klára után kapta, aki már az építkezés során is jelentős milliókkal segítette a befejezést, halála után pedig a hátrahagyott lakás vett le a Gyülekezet válláról 8 milliós adósságterhet.

g) A földszinti tágas előteret, angolosan lobbyt *Dunavarsány Lobbynak* neveztük el, azt remélve, hogy az itt elhelyezett kényelmes ülőgarnitúrákon az egész városunkat szolgáló érdekegyeztetések, érdekképviselések és érdekközösségek, tehát lobbizások jönnek létre. Mert hisszük, hogy még az érdekek is, ha az Isten dicsőségének összefüggésében kerülnek napirendre értékekké válnak. Ebből a helyiségből nyílnak természetesen még olyan kiszolgáló teretek, mint a konyha, ruhatár és a szükséges vizes helyiségek.

h) *Téglás saroknak* nevezzük az épület magasföldszinti délnyugati sarkát, ahol bérleti jogviszonyban egy vegyesbolt üzemel. Úgy érezzük, hogy a környék lakóinak egyfajta közvetett szolgáltatást nyújtunk, mi-

közben természetesen a bolt egyik fontos vásárlója mi magunk vagyunk programjaink szükséglete szerint. Az elnevezés a Nyíregyháza és Debrecen között elhelyezkedő településről származik, amelynek Református Gyülekezete személyes, rokoni kapcsolat okán is milliós adományt szavazott meg. Ez ugyan a templomukat megrongáló természeti katasztrófa miatt csak részben teljesült, de a megajánlás és a részleges teljesülés is óriási segítséget jelentett.

i) *A Jósziévek kamrája* a boltot szolgálja raktárként. Nevét pedig onnan kapta, hogy miután a jelentősebb adományozókról, önkéntesekről külön helyiségeket neveztek el, úgy gondoltuk, hogy ez a kis helyiség pedig gyűjtőemlékeztetője lesz mindazoknak, akik néhány imával, egy-két buzdító, bátorító szóval, kisebb, kétézer munkával vagy pénzbeli adománnyal járultak hozzá az épülethez.

Emelet/tetőtér.

Tágas lépcső vezet az emeletre, amelynek folyosói egyben a Margit terem galériáit is adják. Innen nyílnak továbbá az alábbiak:

j) *Vendégszobáink*, amelyek nyilvánvalóan szeretettel várják azokat a vendégeinket, akik a programjainkhoz kötődnek, illetve előzetes bejelentés és referencia alapján nálunk kívánnak megszállni. Ezek a szobák kényszervendégeskedésnek is helyet adtak már, például olyan családnak, akiknek a házuk égett le, vagy Kárpátaljáról, Erdélyből vagy egyszerűen távoli vidékről kerültek ide, és a letelepedésük folyamatában ideiglenesen itt nyertek biztonságos otthont. Keletről nyugatra haladva a következő szobákról van szó:

- *Cserkész/Monor szoba* nevével megemlékezik azokról a dunavarsányi, és elsősorban monori cserkészekről, akik vissza-visszatérően éveken keresztül aktívan részt vettek az építkezésben. A funkcióját illetően is cserkészies, hiszen a viszonylag kis szobában 6 ágyat zsúfoltunk össze, hogy egy erre bicikliző őr, vagy nálunk megszálló nagyobb család minimális költséggel, de tisztaság körülmények között tudjon egy-két éjszakát eltölteni.

- *A Rebecca szoba* már elegánsabb, délnyugatra néző ablakából szép a kilátás. Két lépésre önálló fürdőszobája van, és két fő részére kényelmes szállást biztosít. Nevét pedig Rebecca Armacostról kapta, aki mintegy 10 éven keresztül először a Habitat építkezéseken, később pedig a Soli Deo Gloria építkezésen családját is mozgósítva, anyagi áldozatokat vállalva szerzett elévülhetetlen érdemeket.

- *Az Albert szoba* szintén délnyugatra néz, és leginkább egy házaspárnak biztosít erdélyi ízlés szerint autentikus bútorokkal berendezett szobát. Ez a szoba hirdeti az erdélyi származású dunavarsányiaknak a nem kis lelkesedését és áldozatát az építkezés során, amelynek élharcosa Veres Albert volt, akinek pedig szerénységét is hirdeti, hogy Wass Albertről kívánta a szobát elnevezni.

k) A Soli Deo Gloria mozgalom, egyesületi és közhasznú vállalkozási formában is megjelenik. A kollektív vezetés és kollektív alkotás jellemzi mindkét szerveződést, de azért mégiscsak szükség van megválasztott, kinevezett és jogilag is bejegyzett vezetőkre. Korábbi aktivitásom úgy hozta, hogy én lettem a Soli Deo Gloria Közösség elnöke. A tervben szerepelt egy elnöki szoba, az építők pedig bizonyára kedvességéből, talán az elnöki kifejezés szigorának az enyhítése kedvéért is ragaszkodtak ahhoz, hogy a Kati név is szerepeljen az elnöki szoba elnevezésében. Így az emeleten a legelegánsabb, fürdőszobás szoba, amely egyébként vendégszobaként is működik és fontos megbeszélések helyszínévént használunk a *Kati-Elnöki* elnevezést viseli.

l) A vendégszobák között egy nagyobb helyiséget a testi épülés, edzés, erősítés helyszínéül jelöltünk ki és rendeztünk be. Neve *Csaba szoba*, nem titkoltnak Balaskó Csabának, az egyik utcabéli lelkes, habitatos önkéntesünknek azt a munkáját örökíti meg, amelyet, mint az önkéntesek legerősebbike fejtett ki. Ez a helyiség is intenzíven használt, szimbolikus költséghozzájárulással bárki által igénybe vehető, a viszonylag korszerű felszerelésekkel és a mellette lévő vizes helyiséggel együtt.

m) A galériákról még 4 irodahelyiség nyílik, amelyek a következők nyugatról keletről haladva:

- Az első a *Presbiterek szobája*, amely emlékeztet a Gyülekezet elöljáróinak aktivizására, igyekezetére a Ház létrehozása során. Jelenleg a Pest Megyei Civil Információs Centrum szakmai vezetésének biztosít irodahelyiséget.

- A *Művészek szobája* emlékeztet azokra a tehetséges önkéntesekre, akik a Kápolnát és a Borozót díszítő mozaikokat, a sokfelé megtalálható festett illusztrációkat és feliratokat, a Borozóban és a Kati-Elnökiben épített kandallókat és nem utolsó sorban a Margit-termet és az előteret díszítő impozáns üvegmozaik keresztet alkották meg nagy türelemmel és hozzáértéssel. Név szerint is Dr. József Istvánné Babó Gabriella, Csobolyó Miklós, Balázs László, Balázs Béla és Komlosy Lászlóné Viola. Ez a szoba is a Pest Megyei Civil Információs Centrum használatában áll jelenleg.

- A *Habitat szoba* utal egyrészt arra, hogy az egész Ház felépítésének a gondolata, és a Ház funkciójának kialakítása szorosan kötődik a dunavarsányi Habitat projektumhoz, másrészt pedig emlékeztet arra, hogy néhányan a habitatos családok közül is részt vettek/vesznek az aktív munkában. Ez a szoba a Soli Deo Gloria Közösség önkénteseinek és a gyülekezett közfoglalkoztatottainak az adminisztrációját segíti elő.

- Az *András és Izabella szoba* pedig egy multifunkcionális iroda, amely számos alapítványnak, magának a Közösségnek és Kft-nek, és nem utolsó sorban a helyi Református Egyháznak biztosít irodát. Elnevezése emlékeztet bennünket arra az áldozatkész fiatalembere, Weber Andrássra és jegyesére, később pedig feleségére, aki éveken keresztül konok következetességgel és odaadással szolgálta a Habitatot és a családját is mozgósítva építette a Közösségi Házat.

A rövid cikkelyeket tartalmazó, de mégis hosszúra nyúlt felsorolás mutatja, hogy mi mindennek ad otthont ez a Ház, s hogy ki mindenki járult hozzá e Ház megvalósulásához. A korábbiakban azt mondtuk, hogy az önkéntesség és a multifunkcionalitás önmagában érték. Ezt a kijelentésünket az a)-tól m)-ig tartó felsorolás, amely további alcikkelyeket is tartalmaz, hiszem hitelesen indokolta és megerősítette.

6. Csatolt részek, mint értékek

a) A Ház építése során már felmerült, hogy hogyan hasznosítjuk az északkeleti oldalon lévő területet. Gondoltunk gyümölcsösre, autóparkolóra, virágos kertre. Minden gondolatunkat azonban átjárta az a habitatos örökség, hogy különös gondot kell fordítani a környék gyermekeire. *Játszóteret* kell biztosítani számukra. Egy-két hintát, szanetlit föl is szereltünk, és nagy türelemmel viseltük a tizenévesek törő-zúzó labdajátékait is. Azután jött egy kérés a város részéről. Nevezetesen, hogy odaadnánk-e ezt a területet egy általuk fölépítendő és karbantartandó modern, biztonságos játszótér számára. Külön előnyt jelentett, hogy az udvarunk be van kerítve. Nem sok gondolkodás után, igent mond-

tunk a felvetésre. Anyagi ellenszolgáltatás nélkül, ingyen rendelkezésre bocsátottuk a területet, a szerződésben pedig azt a megállapodást rögzítettük, hogy az így nyilvánvalóan egész udvarunkat igénybe vevő programok okán, a város vállalja a teljes udvar tisztántartását, kertgondozását. Hálások vagyunk, amikor ez teljesül.

Az értékeknek mindig áruk van. A játszótérrel értékteremtésnek biztosítottunk helyet, amelynek a nagyobb anyagi árát az Önkormányzat vállalta a drága *játszótéri* felszerelések felépítésével. Mi boldogan vállaltuk a ránk eső részt és vállaljuk ma is azzal, hogy az udvarunkra gyakorlatilag közterületként tekintenek sokak. Ennek az árát mi fizetjük viszont legalább három ponton. Az egyik az, hogy olykor szülő, máskor gyermek részéről érezzük azt, mintha mi lennénk itt a szolgáltatók. „Miért nincs ez, miért nincs az?!” – hangzanak a sokszor méltatlan kérdések. Eközben mi pedig kamerákat voltunk kénytelenek felszerelni, mert a játékkal párhuzamosan zajlanak a kriminalizmust is olykor kimerítő cselekedetek. Másodszor tudomásul kell vennünk, hogy az intenzív használat és jelenlét bizonyos konfliktusokat is hoz, például, „miért nem nyitjuk meg vizes helyiségeinket a széles közönség előtt?” Vagy éppen: „miért nem szabályozzuk a renitensebb gyermekeket.” A harmadik – amely talán már a múltba veszett, de nem esett jól – az a kritika, amely azt a valóságot nem látta, hogy itt a Református Egyház ingyen adott egy területhasználatot a városnak, azt a valótlanságot viszont hangoztatta, hogy már megint a reformátusok meg a Soli vannak kivételes helyzetben, hiszen ingyen kaptak egy minőségi játszótérrel. A játszótér valóban egy nagy érték, de nem a mi tulajdonunk és nem is a mi kezelésünk. Az itt normálisan, játszó gyermekek, szüleik és nagyszüleik, akik kulturáltan töltik az idejüket, még nagyobb értéket jelentenek. Ezért az értékért készséggel vállaljuk az említett kellemetlenségeket is.

b) Van egy *emlékhely* az udvarunkban, amely egy habitatos önkéntesre emlékeztet, aki utolsó erejével itt építette ezeket a házakat. Úgy hívták Armin Hecht. Származása német volt. Állampolgársága kanadai. Szívében magyar volt. Tudta szeretni azokat, akiknek az otthonteremtésében saját költségén még betegen is részt vett. Több munkás csoportot hozott Magyarországra. Az utolsóval azonban már nem tudott eljönni, s ez az utolsó csoport állította az emlékkövet. Az értékeink között tartjuk számon, mert a hálás emlékezés érték, és ez a kő ebben segíti, segítené azokat a családokat, akiknek a Habitat utcában nem volna tisztos otthonunk Armin Hecht és a Habitat for Humanity mozgalom nélkül.

c) Azon is gondolkodtunk, hogy mi legyen a hátsó szomszédságunkban lévő nagy telekkel, amelynek tulajdonosa könnyen kerülhet olyan helyzetbe, amely hátrányos rá nézve, és ránk nézve is. Végül abban maradtunk, hogy ha meg tudjuk szerezni legalább egy részét, akkor ezzel az aktussal a tulajdonos életszínvonalát igyekszünk javítani, a területet pedig étellel, méghozzá hagyományos magyar jószágokkal töltjük be. A gyámhivatal partner volt ebben. Helyénvalóan védte a tulajdonos fiatalember érdekét, és hivatalos értébecslő által meghatározott milliókért kínálta föl az említett teleknek egy kisebb hányadát. Ezt a területet megfizettük, birtokba vettük. Rá ismételtelen nagy személyes családi áldozathozatalokkal istállókat és ólokat építettünk. A *jószágportának* a

feltételeit az önkormányzati és az ÁNTSZ útmutatásainak megfelelően biztosítottuk. A hungarikumokra és az egyéb állatokra még kitérünk. Most csak két nagyon fontos értékre mutatunk rá:

- Az egyik az, hogy az utolsó pillanatban életre hívtunk egy olyan *jószágportát*, amely 40-50 évvel ezelőtt még Dunavarsányban is bőven megtalálható volt. A quasi modernitásnak nevezett változásokkal egy kultúra, egy életforma és egy életszemlélet ment veszendőbe. Mindenkinek szíve joga megítélni, hogy hogyan kíván élni. Az viszont tény, hogy a fenntarthatósági kérdésekkel foglalkozó tudományos megállapítások is inkább ennek a kultúrának az új-

rateremtésében látják a jövődőt, mint a beton, a térkő, egy várost vasárnaponta rezgésbe hozó gyepkultúra, és egy olyan világ, amelyben a felnővekvők úgy gondolják, hogy a csirke a zacskóban terem a Tescóban, a tojás pedig ipari termék. Mi örülünk, hogy nem kis odafigyeléssel és nem kis áldozattal ennek a tudományosan is igazolt életformának egy kis szeletét itt bemutathatjuk. És azt sem utolsó sorban említjük, ha valaki számára kényelmetlenné válik egy háziállat tartása, vagy valahol egy eltévedt tyúkot talál, arra gondol, hogy annak jó helye lesz itt a jószágportán.

- A másik konkrét érték ehhez köthető, nevezetesen azoknak a józan és értékekre érzékeny, elsősorban kisgyermekes szülőknek és nagyszülőknek a reakciója, akik itt napi vagy heti rendszerességgel megjelennek száraz kenyérrel, konyhai hulladékkal, olykor vásárolt finomságokkal, és nem utolsó sorban a levágott füvükkel. Van aki autóval hozza ez utóbbit, mert a város másik végéről hozza. Az értékeknek ez az érzékeny, a gyermeknevelésbe beépítő, gondoskodó szeretetre nevelő és nem utolsó sorban legalább az önfenntartás minimumának a gondolatára nyitott jelzések, értékeket hoznak a jószágporta értékteremtő munkája mellé.

7. A jó szomszédság mint érték

Sajnos nem csak Arany Jánostól tudjuk, hanem sokak hétköznapi tapasztalataikként is mondhatják, hogy „Rossz szomszédság: török átok...” (A fülemile). Ezek szerint a jószomszédság viszont áldás és érték. Ezt az értéket is megéljük, pedig nem csak a fülemile fütytyén veszekedhetnénk, hanem a Háznak a közösségi jellegén, a sokszor különleges tevékenységén lehetne vitatkozni. Én úgy érzem, hogy a szomszédok, akikre csak a legnagyobb szeretettel, tisztelettel tudok gondolni, megértettek valamit ebből az értékhordozó igyekezetből és valóságból. És ezzel a megértéssel tudnak fölülelemkedni az olyan kellemetlenségen, amelyet az istálló illata, a bizonyára kicsit intenzívebb légy-populáció, a hajnalig tartó multságok muzsikája, vagy éppen a Húsvét hajnali, nap-

felkelte előtti szent énekek foszlányai jelentenek. A szomszédjaink között vannak, akik a programjainkon részt vesznek, vannak, akik napi szinten végeznek önkéntes munkát, vannak, akik csak egy-két perces beszélgetésben fejezik ki, hogy értik ezeket az értékeket. Sokféle „fülemülén” lehetne veszekednünk, helyett a segítőkészség, a barátság és a békés együttélés értékével is dicsekedhetünk hálás szívvel.

Éppen 10 évvel ezelőtt, így novemberben kerültünk abba a helyzetbe, hogy jött egy markoló és kezdte kiszedni a majdani Községi Ház alapját. Sokfajta érzés vette körül azokat a pillanatokat. Voltak, akiket csak a praktikum érintette meg: „hova tesszük a földet és magasan van a talajvíz”. Én megvallom, hogy az épület valós méretén messze túlnyúló gödör töltött el azzal a nem titkolt aggodalommal, hogy hol fognak itt játszani a habitatos gyerekek. Volt, aki egyszerűen csak örülni szeretett volna annak, hogy végre elindul a munka és messze fölülemelkedett ezeken a problémázásokon. Most 10 évvel később, mondhatjuk, hogy már 6 éve áll a Ház és sokan vannak városunkban, hazánkban és világszerte, akiknek valami szép emléke fűződik ehhez a házhoz, mert benne értékek valósultak meg. Mindez azért volt lehetséges, mert a Ház és a Község alapjául szolgáló mély kálvinista hit jelszava, a sokszor megfoghatatlannak tűnő Soli Deo Gloria, Egyedül Istené a Dicsőség hitvallás értékekben vált kézzelfoghatóvá, érezhetővé, élvezhetővé. Ebből az következett, hogy a Ház nyitott mindenki számára, aki jó szándékkal, szeretettel tud lenni embertársa iránt. Aki ilyen, azt várja az összes programunk. Ugyanakkor ebben a Házban senki sem keresheti a maga dicsőségét. Konfliktusteremtés, rivalizálás és önérdék a fenti értékek nevében ki vannak zárva. Soli Deo Gloria!

*Csobolyó Miklósné
a Soli Deo Gloria Község elnöke*

Dinamikus értékek a Soli Deo Gloria Községi Ház programjaiban

1. Általános bevezetés

A Habitat for Humanity mozgalom 1999-2003 között Dunavarsányban is családi házakat épített a rászorulóknak számára, azzal a meggyőződéssel, hogy ez egyben az életformájukat is meggazdagítja. Az építkezések során összegyűlt és felszabadult bölcsességgel a habitat aktivisták elhatározták egy közösségi ház építését is azzal a szándékkal, hogy legyen egy ház az imádság, a köszönet és hálaadás számára, s nem utolsósorban egy hely, ahol oktatások, képzések, közösségi programok, családgondozási tevékenységek történhetnek a megkapott lelki, szellemi és anyagi gazdagság megtartásáért és szaporításáért. A Községi Ház gondolata mögött az a szándék volt, hogy legyen egy tér, ahol az Úrral és egymással találkozhatnak a habitat aktivisták és a habitat kedvezményezettek.

Az építetők és építők csalódottan szembesültek azzal, hogy a nemzetközi Habitat for Humanity nem támogatta a Községi Ház építését. Ugyanakkor azt érezték, hogy az Úrtól kapták a szándékot és ezért egyházi keretben vágtak neki a nagy beruházásnak. Legtöbbször teljes hittel elfogadták, hogy ez vállalkozás az Úrtól és az Urért van. Megértették az Úr szavának értékét.

Soli Deo Gloria. A névválasztás is Istent dicsőítette és reményt adott arra, hogy az Úr mindig rajta tartja szemét az épületen, minden programon és alkalmon.

A 2009-ben átadott Községi Ház mint épített érték mutatta meg magát a közvetlen környezetének. Mint multifunkcionális épület már 2007-től szolgálta az építetők, az építők, a Habitat eszmeiségét elfogadók közösségét. Egyre élőbbé, kisugárzóbbá vált. Az egyre nagyobb közönséget vonzó programok szervezésével pedig újabb és újabb értékek teremtődtek.

Hiszem, hogy az igazi áttörést, az Urat dicsőítő, Őt szolgáló egyházi programok hozták, istentiszteletek, találkozók, bibliakör, SDG rendezvények, presbiteri gyűlések, egyházi gyermekprogramok. Ezekben az egész városra, a városfalakon túlra kisugárzó Krisztusi értékre leltünk. Egész éves programot kínál a gyermekek és felnőttek számára egyaránt a játszótér és jószágporta. Jól kiegészítik egymást az évente 3-4 alkalommal megrendezésre kerülő gyermektáborokkal és családi napokkal. A gyermektáborokon és istentiszteleteken tapinthatóan érezzük, hogy Isten jósága hogyan teszi a közösség életét szebbé és gazdagabbá. A családi napokon tapasztalhatjuk, hogyan formálja az Úr krisztusi közösséggé a különböző hitre jutott gyermekeket, embereket. Az azt követő szeretetvendégségen pedig azt is átéljük, hogy milyen nagy szeretettel gondoskodik választottjai testi jólétéről is. Ezeken a szeretet és barátság értékeit élhetjük meg.

Az idei, 2015-ös tábor önmagában is egy minősített érték volt. Azzal a céllal került megrendezésre, hogy a közösség az átélés és emlékeztetés mellett lejegyzést is készítsen

az eseményekről és helyszínekről. Egy csoport alapos részletességgel áttekintette az eddigi programok milyenségét. Egy másik csoport számba vette az épület lehetőségeit helyiségenként. A harmadik csoport a jószágporta értékeit írta össze. Az egész tábor, írásban és rajzos formában tárta elének a feladat során kialakult véleményét, gondolatait. Minden megtapasztalás lejegyzésre került. Ebben a táborban a fentebb említettek mellett sok táborozó ráérezett arra, hogy emberi értékeit az Úrtól kapta. Táborozáskor így nem csak megéltük az Úr mérhetetlen szeretetét, hanem közben arra is figyeltünk, hogy ne tékozzunk el a Tőle kapott ajándékokat. Igyekeztünk meglátni, hogy mi az értékes és említésre méltó. Ezzel a figyelmességgel regisztráltuk az értékeket és ez a figyelmesség reménységem szerint tükröződik az Olvasó számára is ebben a füzetben.

A tábor legnagyobb értéke számomra az volt, hogy a résztvevők többsége felismerte: úgy marad az épület örökéletű érték, ha az Úrról a mindenkor benne szolgálók nem fedledkeznek meg, jelenlétét kérik és örömmel fogadják. Szintén örökéletű érték annak felismerése, hogy a tábor résztvevőit az Úr hívta egybe. A hitben erősek bíznak abban, hogy ez nem egyszeri, vagy rövid távú érzés, hanem végérvényes elfogadás.

A zenei programoknak sem csak emberi kisugárzása van, hanem Istent dicsőítő ereje is. Ezt élhettük át a református kórusok, a dunavarsányi énekkarok, a neves énekesek, és ismert orgonisták szolgálata alkalmával is. Hiszem, hogy a bálók és táncos mulatságok a közösségteremtő értéken túl Urunk szemében is kedvesek. A további kiscsoportos programok: kártya, sakk is hirdetik, hogy részben atomizálódott, részben pedig magányos tömeggé degradálódott világunkban is van helye annak, amit Ady Endre így mondott: „Itt valahol, ott valahol... Négy-öt magyar összehajol...Miért is?”.

Az épület fenntartása és működtetése az önkéntesség elve alapján történik. Minden rendezvény szolgálat, felajánlás az Úrnak. Aki programot szervez az önként vállal szolgálatot a rend fenntartásában, a tisztaság megőrzésében, a takarításban és anyagiakkal is hozzájárul az épület fenntartásához, hogy mások is áldást nyerhessenek. A jókedvű adakozót szereti az Úr. Az Ő szeretetét így elnyerni örök életet adó érték.

Az előbbieken a programok felsorolása részleges és illusztratív volt. A Közösségi Házban fellelhető programok részletes kimutatására az alábbiakban kerül sor.

Soli Deo Gloria mindörökké!

2. A Házban lévő programok, események, rendezvények

A megelőző fejezetben a Községi Ház adottságai illetve helyiségei valamint környezete került bemutatásra, amely során elkerülhetetlen volt – legalább az utalás szintjén – hogy ne említsük meg a programokat is. Most pedig, amikor a programokra koncentrálnunk elkerülhetetlen lesz, hogy ne utaljunk olykor az épület egy-egy termére, zugára. A felsorolás igyekszik a teljességre, de nem zárja ki, hogy bizonyos említésre méltó események mégiscsak kimaradnak. Ezért előre elnézést kérünk.

Állandó, folyamatos programok/szolgáltatások

a) A Téglás sarokban működő vegyesbolt úgy érezzük fontos és mindennapos *kereskedelmi szolgáltatást* nyújt a környék lakóinak. Az adottságok nem teszik lehetővé a szélesebb körű árúkészletet, mindazonáltal, ami csak lehetséges, ott szerepel a kínálatban, a friss kenyértől kezdve, a felvágottakon, üdítő és szeszesitalokon, fűszereken, a cukron, són, liszten, sajtokon, krumplin, hagymán keresztül, a mirelit árun át a tisztítószeredig. A bolt átlagosan

12 órát tart nyitva és szívesen látja azokat is, akik nagyobb bevásárlást tesznek, de azokat is, akik egy váratlan vendég kapcsán ugranak be néhány falatért, korty italért, vagy hogy a főzés közben világossá vált hiányosságokat pótolják.

b) A játszótér a korábban leírt, szerződéses struktúrában szolgálja a bolt nyitva tartá-

sának intervallumában a gyermekek *önfeledt játékát és a tapasztalataikat egymással szívesen megosztó édesapák, édesanyák baráti beszélgetéseit*. A szanetlik szívesen adnak helyet a *tizenévesek találkozói* számára addig, ameddig ezek a találkozók a törvényesség és a jóízlés határain belül zajlanak.

c) A konditerem szintén a bolt nyitva tartásával párhuzamosan ad lehetőséget a *testi edzésre*.

d) A jószágporta nemesebb jószágait sok gyermek és felnőtt már néven ismeri. *Ezeknek a látogatása, etetése, szeretgetése, szinte évszaktól függetlenül szép pillanatok* szerez sokaknak.

e) Könyvtár a Klára teremben.

f) Az irodák sorában a Ház prioritásának megfelelően az itt működő lelkipásztori, *spirituális beszélgetések* elérhetőségét említjük elsőnek.

g) Szintén a Házat szolgáló személyi feltételek sorában említhetjük azt a *informális jogi tanácsadást*, amely mögött a segítőkészség és a szeretetteljes türelem áll.

h) A *civil társadalom* számára működtetett információs irodában pedig e fontos területnek a *szakembereivel találkozhatnak* gyakorlatilag reggeltől estig.

Az ezekben rejlő értékeket mindazok megtapasztalják, akik a fentiek egyikében, másikában fölismerik saját testi, lelki szükségleteinek legalábbis részleges megelégtetésének lehetőségét.

Visszatérő, rendszeres programok

a) Spirituális, egyházi programok az év során időrendi sorrendben:

- *Őszteni hálaima, Újévi könyörgés* az évforduló pillanataiban Erős vár kápolna.

- *Újévi köszöntő, áldáskívánás, koccintás, szeretetvendégség* január 1-jén délben Ágnes terem.

- *Bibliatanulmányok* minden kedden fél 6-kor Klára terem.

- *Ünnepi istentisztelet* az esztendő első vasárnapján délelőtt 10 órakor Margit terem.

- *Ünnepi közgyűlés* az esztendő első vasárnapján délelőtt 11 órakor Klára terem.

- *Ünnepi ebéd* az esztendő első vasárnapján 13 órakor Ágnes terem.

- *Ünnepi ökumenikus istentisztelet* január 3. hetének csütörtökjén délután 6 órakor, Margit terem.

- *Ökumenikus szeretetvendégség* a fenti istentiszteletet követően, Ágnes terem.

- *Hamvazószerdai ökumenikus istentisztelet* Erős vár kápolna.

- *Húsvét hajnali feltámadási istentisztelet* processzióval, az Erős vár kápolna.

- *Egyházmegyei és lelkészkeri találkozók* kétfévente Margit, Ágnes, Klára terem.

- *Hittantábor* általában júniusban egész Ház.

- *Teremtésvédelmi istentisztelet* szeptember utolsó hetében előadással, Margit terem.

- *Karácsonyi istentisztelet* gyermekműsorral Szenteste, Margit, Klára és Ágnes terem.

b) Kulturális programok az év során időrendi sorrendben:

- *Újévi koncert* az esztendő első vasárnapján délután 6 órakor Ágnes, Klára és Margit terem.

- *Erdélyiek bálja* az esztendő harmadik szombatján Ágnes, Klára és Margit terem.

- *Cserkészbál* Húshagyó keddet megelőző szombaton Margit, Klára, Ágnes és ICHTHÜSZ terem.

- *Pálinkafőzés* koratavasszal Őszirozsa senior klub.

- *Kézműves foglalkozás Virágvasárnap* délutánján ICHTHÜSZ hall.

- *Erdélyiek kulturális estje* táncmulatsággal májusban Ágnes, Margit és Klára terem.

- *Orgonakoncert, jeles előadókkal pl.: Teleki Miklós, Kovács Kolozs, Gulyás Dénes, Kertesi Ingrid* város napok keretében júniusban Margit, Ágnes és Klára terem.

- *Erdélyiek családi sportnapja* augusztus 20 körül egész Ház.

- *Kulturális est* közösen az Árpád Fedelem Általános Iskolával október második felében, vagy november első felében Margit és Ágnes terem.

- *Szüret Mohácson, a szőlő feldolgozása* október második felében ICHTHÜSZ hall, Őszirozsa senior klub.

- *Zenés kulturális est* a Reformációhoz kötve Margit terem.

- *Állatok világnapja* október 4-e körül jószágporta, ICHTHÜSZ hall, Margit terem.

- *Erdélyiek kulturális estje* táncmulatsággal novemberben Ágnes, Margit és Klára terem.

- *Kézműves foglalkozás Advent* első vasárnapját megelőző szombat délutánján ICHTHÜSZ hall, Erős vár kápolna, Őszi-barack klub.

- *Disznóvágások* a téli hónapokban folyamatosan ICHTHÜSZ hall, Őszi-barack senior klub, Ágnes terem.

- *Szilveszteri nyitott ház* mulatság Margit, Klára és Ágnes terem.

- *Koncertek* saját rendezésben évi két-három alkalommal, pl. Szalonna, Kowalsky Margit terem.

- *Koncertek* külső szervezésben évente két, három alkalommal Margit, Klára és Ágnes terem.

- *Kártyaklub* minden szerdán fél 7-től, Klára terem.

- *Erdélyiek baráti körének* találkozója minden hónap első péntekén, Klára vagy Ágnes terem.

- *SDG megbeszélés* minden kedden fél 7-től Klára terem.

- *Esküvők, családi rendezvények* évente négy-öt alkalommal egész Ház.

c) Ifjúsági programok az év során időrendi sorrendben:

- *Filmvetítés* alkalmanként megbeszélés szerint Klára terem.

- *Nyitott cserkész építő- és alkotótábor* június első hetében egész Ház.

- *Cserkészmegbeszélés* havi egy alkalommal kedden este Klára terem.

- *Mikulás* december 5-én Klára terem.

- *Sakkverseny* februárban Klára terem.

- *Karácsonyi előkészületek* Advent utolsó hete, Klára vagy ICHTHÜSZ terem.

d) Karitatív program

- *Hozza-vigye ruhaakció* minden kedden fél 4-től ICHTHÜSZ és Jonatán terem.

- *Alkalmi egészségügyi szűrések*, Klára terem.

e) Politikai program

- *Szavazóhelyiség*, Margit, Klára és Ágnes terem.

- *Alkalmi pártrendezvények*, Margit, Klára és Ágnes terem.

Balázs Gyula presbiter

Fotógaléria

A jószágportáról

A megelőző lapokon vissza-visszatérően kaptunk információt a Községi Házhoz szervesen kapcsolódó jószágportáról. Jogosan merül fel a kérdés, hogy egy erősen spirituális, ha úgy tetszik nyíltan vállaltan vallásos Község és annak otthona miért egészül ki a sajnos már letűnt magyar falu udvarának mesterséges megjelenítésével?! A kérdésben már benne is van a válasz. Azért, mert az Istennek mint teremtetőnek és gondviselőnek az elismerése és dicsérete nem választható el a teremtetett világ bölcsen szerkesztett rendjétől, alkotóelemeitől és céljától. És ez az évezredek át jól működő, a Kárpát-medencei magyarság 1000 esztendejét is meghatározó természetes együttélés a jószágokkal nyert megkérdőjelezést, majd pedig került végveszélybe az elmúlt évtizedekben.

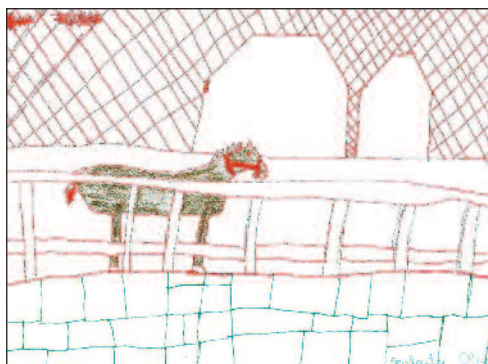
Dunavarsányban is fű került a veteményes kertek helyére, garázs lett az istállóból, s a gyermekek egy része nyugodtan gondolhatja, hogy a tej, a tojás és a húsipari termékek. A reggeleket immáron nem a kakas kukorékolása, nem a csordáknak, kondáknak a kivonulása jelzi, hanem a boltok előtti sorban állás a legegyszerűbb, még 20 éve is otthon termett élelmiszerekért. A vasárnap reggel hangulatát régen meghatározó hangzúgást pedig elnyomják a fűnyírók és a fűrészek berregései.

Abban a világban, amelyben azonban a fenntarthatóság globális és lokális kérdése szinte az elsők között van, érdemes elgondolkodni a jól kipróbált – legalábbis részleges – önfenntartásról, az ezzel járó helyi sajátságok ismételt bevezetésével. A jószágporta nem titkoltan ezt a célt is vállalja. Példát mutatni arra, hogy egy falunak vagy kisvárosnak az udvaraiban ma is lehet helye egy-két haszonállatnak. Ez jót tesz a gyermeknevelésnek, jót tesz a valóságismeretnek. Enek hangulata van, és olykor még haszna is lehet. E haszon lehet, hogy nem anyagi értelemben várható, de a minőséget illetően mindenféleképpen ígéretes.

A jószágporta tehát nem állatkert, hanem egy ma is élhető életformának, életszemléletnek az inspiráló bemutatója. Arról, hogy mi van, és mi történik e portán a további – az elmúlt években a Soli Deo Gloria közéleti folyóiratban megjelent – írásokból nyerünk gazdag ismeretet.

Rajzolta: Koncz Mátyás

Rajzolta: Szalontai Olivér

Üzenet a Jóságportáról

Ötven-hatvan év körüli férfi kezén három-négy éves gyermekkel etetgeti a Jóságporta kecskéit, tyúkjait, juhait és egy elismerő gesztussal köszönti a Községi Ház egyik önkéntesét. Tetszik neki az ötlet és közeli lakosként kellemes időt tölt ott el a család aprajával.

Ez is célja volt a Jóságporta létrehozásának. És az is, hogy a városiasodó Dunavarsányban megidézzük egy falusi udvar képét disznókkal, szarvasmarhával, juhokkal, kecskékkal, baromfiakkal és – el ne felejtjük – szép lovakkal. Tűnhet ez a legrosszabb értelemben „úri passzió” is, de nem az. A fent em-

lített család és sok odalátogató más család jól tudja, hogy nem az. Akkor micsoda? Mi a célja?

A kellemes időtöltésen túl értéket kíván hordozni e kis terület. Egyrészt az őshonos magyar fajtáknak az értékére kívánja felhívni a figyelmet: racka juh, mangalica sertés, szürke marha, gidrán és furiosó ló, parlagi kecske, magyar baromfifajták. Másrészt a hagyományos falusi életformára, ahol az embereknek ahhoz, hogy munkájuk legyen, nem kellett intézményes, alkalmazotti jogviszony. Kimentek a kertjükbe az állataikhoz, szénát gyűjtöttek, terelgettek, etettek, gondoztak. Mindez feladatot, célt, sikerélményt és bizonyos jövedelmet vagy természetbeni javakat jelentett a családnak. Továbbá az is célja a Jóságportának, hogy szervezett módon mindenről oktasson, közösséget teremtsen, és testi-lelki gyógyulást adjon azoknak, akiknek ez a mintegy „tanyasi idill a város közepén” örömet jelent.

Ezek az aprónak tűnő dolgok mindazonáltal egy nagy és világméretű problémakörre is felhívják a figyelmet, és a probléma bizonyos megoldását is magukban hordják. Ez a globális kérdés pedig a fenntarthatóság kérdése, amely mögött az a felismerés áll, hogy a világ nem mehet sokáig úgy, ahogy most élünk benne. Az az urbanizált, technokrata, óriási energiát igénylő és irdatlan szemetet produkáló életstílus nem folytatható sokáig. A Jóságportával és annak üzenetével nem nosztalgiázunk, hanem a jövőbe mu-

tatunk, méghozzá a következő teológiai megfontolás alapján is és szép irodalmi példával alátámasztva is.

A teremtettség és a fenntarthatóság szoros összetartozását vallja a biblikus teológia. Ebben az összetartozásban különleges szerepet és felelősséget kap az ember. „*Isten megáldotta őket, ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen.*” (1Móz 1,28) Mindez azonban olyan megbízatás, amivel el kell számolni. Az ember nem lép a Teremtő helyére, hanem teremtmény marad a Teremtő előtti különleges felelősséggel.

Az önpusztításig, tehát önellentmondásosságig pragmatikus korunkban úgy tűnik, hogy az ember nem csak a transzcendens felelősségét vetkőzte le, hanem elveszítette józan ítélőképességét is. Ez nyer ijesztő kifejeződést az energiaválságban, a környezetszennyeződésben, a klímaváltozásban és az ezekkel szorosan összefüggő katasztrófákban, gazdasági és társadalmi igazságtalanságokban.

Az ember mintha elfelejtette volna azt az igazságot, hogy a teremtés elemei önmagukban és önmagukért (is) léteznek. Az ember hajlamos mindent a hasznosság és a hasznosíthatóság szemszögéből nézni és ez pusztító, önpusztító, világpusztító formákat és méreteket ölt. A teremtés rendje szerint az ember különleges „uralkodó” szerepét a teremtet világ javára és nem pusztulására hivatott megélni. A természet élő és élettelen világa kétségtelenül szolgálhatja az embert, de mindezeket az ember nem szolgáltatathatja ki a pusztulás végveszélyének. Ellenkezőleg! Az ember feladata és méltósága abban áll, hogy a teremtés kiteljesedését és beteljesedését segítse, és ezzel szolgálja annak és önmagának a javát.

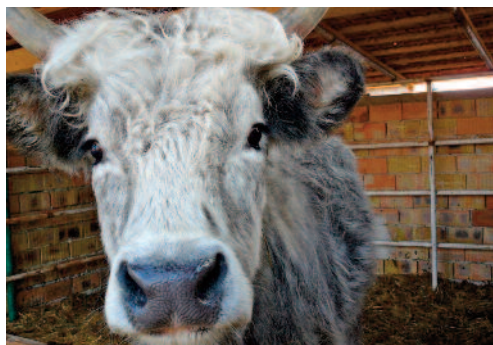
A teremtés önmagában és önmagáért való elismerését, csodálatát és tiszteletét, valamint a haszonelvű mentalitás önpusztítását Wass Albert több mint fél évszázaddal ezelőtt így írja le. „*Mert tudod, valahogy így van ez: az ember jár-ke a világban, mint valami nyugtalan vadállat, és valamit keres. De alig hogy megtalálja, már hasznat akar belőle, és ezzel el is rontja a dolgokat. Mert a világ nem arra való, hogy hasznat hozzon valakinek. A világ arra való, hogy szép legyen, békés legyen, jó legyen. Hogy élni lehessen benne fáradtsággal, de haszon nélkül. Mert az élet értelme a szép. És a haszon a leghaszonatlanabb szó, amit az ember valaha is kitalált. Pedig ma már annyira van vele, hogy ha valami szépet meglát, nyomban arra gondol: mi hasznom lehetne ebből? S ezért van az, hogy amit ilyen céllal fölépít, az hamarosan le is dől. Legtöbbször egy másik ember dönti le, aki irigyli a hasznat és a helyén nem marad más, csak egy folt csalán: az ember örök nyoma.*” (A funtineli boszorkány II. kötet 6. o.)

Visszatérve a Habitat utca 10-12. szám alatt lévő Jóságportára, amely nem akar hasznat hozni, csak éppen minden dunavarsányinak a lelki, szellemi hasznát szolgálni, megerősítjük, hogy **a Jóságportának a kapuja napközben nyitva áll minden érdeklődő előtt, és az ottani önkéntesek szeretettel várják a látogatókat, a kérdéseiket, aktív jelenlétüket.**

Dr. Bóna Zoltán

A magyar szürkemarha

A magyar szürkemarha őseit a honfoglaláskor hozták magukkal a magyarok a rackajuhokkal együtt. A magyar szürkemarha az egyetlen szarvasmarhafajta, mely BSE mentes, azaz a marhakergekórra rezisztens.

A fajta kialakulásában részt vett a podóliai marha és az őstulok is. Virágkorát a fajta a XIII-XVIII. században élte, amikor Európa marhahússzükségletét ellátta. Külön szállítást nem igényelt, mert lábon mindehová eljutott. A hajcsárútvonal a Hortobágytól egyenes irányban a békásmegyeri, illetve a káposztásmegyeri gázlók irányába haladt. Ma még láthatóak a 36 m széles egyenes útrészek Tápióbicske,

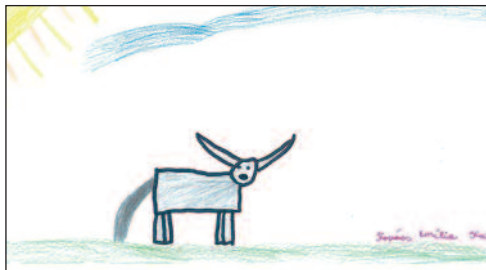
Gomba, Gyömrő útvonalában, amit ma is hajcsárútnak neveznek.

A magyar szürkemarha hármasszoros hasznosítású: igásállat, hústermelő és tejtermelő. A ridegtartást is eltűrő, illetve lehet mondani, hogy igénylő szarvasmarhafajta. Teje sokszor 8-12% zsírtartalmat is elér, tehát igen tápláló, és a zsírban oldódó vitaminok tárháza. Aki még nem kóstolta meg a tejét, vagy a tejfölét, az még nem ivott igazán jó illatú és ízű tejet.

Tenyészértéke nagy, részt vett a magyar piros-tarka és a zsemle-tarka kitenyésztésében, mely a szímentáli marhával keresztezve az ellenállóképességét továbbadta utódainak.

Lábon hajtva eljutott a Pireneusokig. Ezt onnan tudjuk, hogy a gulyát a kuvasz pásztorkutya terelte, és ebből a kutyából alakult ki a pireneusi pásztorkutya, hasonlóan ahhoz, ahogy a rackajuhokat terelő puliból nyugaton kialakult a „pudel”, azaz az uszkár.

A húsa ízletes. 2011-ben helyezték oltalom alá, mint hungaricumot. Húsából a legízletesebb húskészítmények készíthetők. Sajnos göbölyként hizlalásra nem alkalmas, mert csak faggyúsabb lesz a húsa, míg a teriméjét magtartott hús szárazanyagtartalma magasabb minden szarvasmarhafajtánál. Amíg az angol sortorn marha húsa 40-50% víztartalmu felhízalva, addig a szürkemarha hús víztartalma 20-30% között van. A takarmányozással szemben igénytelen, jól megél a sziki legelőkön, de a minőségi takarmányt meghálálja. Istállózást még télen sem igényel, csak némi takarmánykiegészítést Szent Mihály napja és Szent György napja között. Borját a hideg télben a havon is megelli, de egy félszer vagy egy szárnyék biztosítását meghálálja.

Dr. Teleki József

Rajzolta: Kovács Emília Katalin

Harcok a Jóságportán

Mindennapos tapasztalatunk az emberi brutalitás, gorombaság, bántási, sértési készség, sőt sokszor belső kényszer. Tudjuk, hogy a társadalom tele van igazságtalansággal, s az igazságtalanságnak bántó megnyilatkozásaival. Ilyen lett az ember egyénileg és közösségileg. Ez az, amit talán eltérő értelmezéssel, de bűnnek, gyarlóságnak nevez a jog, az etika és a teológia is. Az ember bűnös és gyarló.

Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy az emberen kívüli természet megőrzött mindent a teremtés harmóniájából. De ez sem igaz. A teremtéskor elhangzott „jó” minősítés ma a természetről sem mondható el. Persze mentegetjük a természetet, hogy ott csak annyi a brutalitás, kegyetlenség és véráldozat, amennyi a létfenntartáshoz és a fajfenntartáshoz szükséges. Az oroszlánnak ölni kell a mindennapi falatért, a hímeknek pedig meg kell küzdeni az utódok születése érdekében. Túl szép ez a megállapítás. Sajnos a természetben, az állatvilágban és a paraziták teljes növényvilágban is megvan a készség, sőt belső kényszer a másik bántására, méghozzá nem csak a fajok között, hanem egyes fajokon belül is. A Jóságportánk számos példáját adja ennek.

Áll az egyik ló a másik mellett, és egyszer csak óriásit rúg belé. Egy másik órában, szintén lehorgasztott fejjel, szinte unatkozva ácsorognak, s minden indok nélkül az egyik kap egy nagy harapást a másiktól. Van elég széna, van elég víz, a fajfenntartás vágya pedig szóba sem jön két herélt között. Miért rúgják, miért harapják egymást?

Térdig járnak a kecskék, libák, kakasok, birkák a zöldben, és egyszer csak csípnék, öklelnek, haragnak egymásba. Már egyik sem éhes, és szó sincs természetes vágyról, csak természetes gorombaságról, bántási készségről és kényszerről van szó az állatok között is.

Újabb mentséget kereshetnénk az ősi ösztönökben, amelyek a házas környezetben is előjönnek. De tudjuk, hogy már ezek az ősi ösztönök is a megromlott természet részei, hiszen szó sem volt a teremtésben arról, hogy az állatok majd egymást fogják enni. Az ember ezen a természetben tud jó és rossz irányba változtatni. Tud oroszlánt szelídíteni, és tud jámbor kutyákat harci ebekké nevelni. *Az embernek kulcsszerepe van az állatok viselkedésében, de nem csak a nevelés terén, hanem filozófiai, teológiai értelemben is.*

A biblikus bölcsélet szerint, amikor az ember, mint a teremtés koronája ezzel a koronával visszaélt, és a Teremtőjével szembehelyezkedett, ellene lázadt, akkor ebbe a lázadásba belerántotta a természetet is. Innen a diszharmónia a természet világában, amely nem csak a fennmaradást biztosítja, hanem attól teljesen függetlenül is öncélú bántásként – csak úgy, mint az emberek között – megjelenik. Az állatok és növények

is *szeretik csak úgy* rugdosni, fojtogatni egymást, nem csak az ember. Nem csak az ember esett bűnbe, hanem a természet is.

De van megoldás. A keresztény hit szerint az ember romlásából az Isten kegyelme által gyógyulhat. Minél többen lesznek azok, akik a Krisztusban megjelent kegyelmet magukra veszik, és a kárhozatos életből az üdvösséges élet felé fordulnak, annál harmonikusabb, igazságosabb és boldogabb lesz a társadalom és a természet is. Igen, a természet is gyógyulna az ember gyógyulásával ugyanúgy, ahogy betegedett az ember betegedésével. Sajnos mi vagyunk a hibásak ebben is, de ígéretes felelősséget hordozunk, mert nem vagyunk magunkra hagyva ebben sem.

Augusztus 20-án, amikor hálát adunk az ezeréves magyar államiságért, szervezett nemzeti létünkért; amikor hálát adunk az új kenyérért és a jóízű gyümölcsökért, akkor mindezekben a megbékélésnek és harmonizálódásnak nagy lehetőségeit is lássuk.

A társadalom és a természet fennmaradásának nem harcra, rugdosásra, harapdálásra és bántásra van szüksége, hanem elsősorban Isten iránti hálára s abból fakadóan egymás iránti szeretetre, együttműködésre. Az állatok, még a háziállatok értelmetlen hadakozása is inspirálhat erre. Tanuljunk belőle!

Dr. Bóna Zoltán

A mangalicáról

A szó jelentése: "zsíros sertés". Zsírjában legjobb a zsírsavak aránya. A balkán és a Kárpát-medence kukoricát termelő területein tenyésztették ki a helyi vadsertésekből. A malacai ugyan olyan csíkosak, mint a vadsertés malacok. A szőrzete a vadsertéstől eltérően nem szálkás, hanem göndör gyapjas.

A XII. századtól kezdték meg a tenyésztését, és a XIX. századra kedvelt fajtává vált. Fűtetlen ólakban is jól hízik. 15-20 cm vastag szalonnát is kifejleszt. 10% alatti a vágási vesztesége, míg ez a hússertéseknél 20%. A legelőket a legjobban hasznosítja. Igen jól pigmentált, palaszürke bőre és emlője van. A patája fekete.

Tartása külterjes volt, de az 1700-as évektől mind belterjesebbé vált az abrakos hizlalással. Tájfajtái közül legjobb a bakonyi és a szalontai. A balkánon a sumádiai sertéssel keresztezték, mert így az utód hízekonyabb lett. Arad környékén József főherceg kisjenői tenyészete új, hízekonyabb tájfajtát produkált.

A mangalica végleges formája az 1800-as évek közepére alakult ki. Színváltozatai: szőke göndör szőrű, fekete göndör szőrű, feckehasú, vadas szí-

nű és az ordas. Magában rosszul hízik, legalább párban vagy falkában kell hizlalni. A hizlaláskor kukorica és árpa keverékkel kell etetni. Az utolsó három hétben makkkal érdemes hizlalni, hogy a szalonnája kemény tartású legyen. A hizlalás előtt a gyomrot burgonyával, tökkel és vörös paréj etetésével tágitjuk ki. A falkás hizlalást Nagytétényben, Kőbányán és Győrben moslékos hizlaldában kísérletezték ki dr. Orosz Dániel irányításával.

Pácolt füstölt sonkája a legízletesebb, mert nem száraz, hanem zsírral márványozott. Szalámi gyártására a feljavított öreg kocák és ártányok húsa a legalkalmasabb.

1927-ben indult be a törzskönyvezés, és 1943-ig 30100 törzskönyvezett mangalica tenyészállat volt. 1950-től az állomány rohamosan csökkent, 1973-ra védetté kellett nyilvánítani a fajtát a létszámcsökkenés miatt. 2001-re törzskönyvezett szőke mangalica koca 1100 db, fecskehasú mangalica koca 140 db, vörös szőrű mangalica koca 190 db volt. Reménység szerint ezek a számok az elmúlt évtizedben növekedtek.

Dr. Teleki József

A mangalica hizlalásáról

A mangalica márványozott és igen ízletes húsát a végtelenségig dicsérjük. És nemzeti kincsnek nevezzük. Ami igaz is. Ugyanakkor nem említjük azt, hogy másutt készítenek belőle világhírű sonkát – Spanyolország – holott ezt a sonkát mi is el tudnánk készíteni. Továbbá az sem optimális, hogy zsákból hizlaljuk igen drágán. Korábban a mangalicát szabadon, kondában hizlalták és legfeljebb az utolsó hónapokban történt zsákból hizlalás igen gazdaságosan.

Nézzük meg, miért volt olcsó a hosszabb ideig tartó hizlalás, amely másfél éves korára fejeződött be, míg a fehér hússertésnek vizesebb „felhígított” húsa 6-8 hónapos korára 90 kg-os súlyban vágásra kerülhetett. A kevésbé ízletes, és jóval magasabb víztartalmú, gyenge minőségű húsnak szántóföldön termesztett gabona, vagy kukorica volt a drága forrása.

A mangalica közvetlen emberi munka nélkül természetben termett takarmányból hizott és ezt önmaga az állat gyűjtötte be. Így a kondában hizott mangalica gyomrába 3-4 kg-os sajtot lehetett tölteni, míg az ólakban hizlalt fehér hússertés gyomrába 1-1.5 kg-os sajt volt tölthető.

Tehát nézzük meg, miért volt a mangalica húsa ízletes! Azért, mert igen változatos és általa választott takarmányon élt. Miért volt gazdaságos? Mert növekedéséhez és

hízalásához maga gyűjtötte be az igen változatos sokszor kevésbé értékes, de ízletes élelmet emberi munka közbeiktatása nélkül, amely csak megdrágította volna a felvett takarmányt.

Tehát ne csak dicsérjük a mangalicát, hanem teremtsük meg a neveléséhez és hízalásához a feltételeket. Ne csak dicsérjük húsa ízletességét, márványozottságát és nemzeti értékét, hanem megfelelő feltételeket biztosítsunk a mangalica húsa fejlődéséhez és hízalásához. Mert hiába adunk „Bocskai ruhát” a mangalicára, nem lesz nemzeti érték, csak az igényeit követelő drága disznó lesz. Nézzük meg ezeket az igényeit a mangalicának, amelyek határozzák meg a hús olcsóságát a hízalás során és az ízletességet. Tehát nézzük a takarmány változatosságát.

Eddig zsákból vajmi keveset kellett pótolni a mangalica takarmányozásához. Ezért volt olcsó a tartása és hízalása. Mert ezek után az őszi hízaláshoz igen kevés kukoricát kellett felhasználni, vagy zsákolt makkot etetni. A fehérjét borsóocskával, vagy triór ocskával kellett pótolni. Ezért hízott hosszabb ideig a mangalica, mint a fehér sertés, de nem volt drágább a hízalása, csak hosszabb ideig tartott. A változatos takarmány és a mozgási igény biztosította az ízletes húsminőséget és a hús-zsír arányt.

A mangalica kondában nevelkedett és hizlalt sertés volt. Ólban, vagy akolban megfelelő húsminőséget nem tud produkálni, mert az izomzat teljes kifejlődéséhez szükség van mozgásra és a magas biológiai érték eléréséhez a változatos takarmányra. Csak kukoricával hizlalva csak zsírt tud produkálni és így a zsír-hús arány felborul.

Lássuk tehát a kondában nevelkedés és hízalás körülményeit! A mangalica 6-10 hónapig nevelkedik, addig malac és süldő, majd ezután lép hizlalható korba, melyhez újabb 6-10 hónap szükséges. Korábban a kondában tartását úgy pótolták faluhelyen, hogy etetés után jött a kanász, vagy csürhész kihajtani a csordára a falu sertéseit, ahol mozgást és dagonyázást biztosítottak és igen gyér legeltetést. Amikor késő délután hazatért a sertés, bő moslékolás várta a tulajdonosnál. Ezért minden sertés igyekezett minél gyorsabban hazatalálni. Itt jegyzem meg, hogy az EU hízalási szabványok a moslékolást igen helyesen betiltották, mely főleg az élelmiszermaradékok helytelen begyűjtése és nem szabványosítható összetétele miatt indokolt. De nem tiltja azt meg, hogy a meghatározott értékű és mennyiségű takarmányt vizes ivósba adjuk az állatnak.

A mangalica úgy, mint a vaddisznó, rendszerint tavasszal ellett 8-10 malacot. A vemhességi idő 3 hónap 3 hét és 3 nap volt. A tavaszi ellés és szoptatás után, sőt már a vége felé is gyenge zölddel találkozott. Elsősorban a vörösparéjjal, majd lucernával és vörösherével. Ezután a „kobakosok” a tökfélék, majd a répafélék következtek és ezek mellett az árpakiegészítést kapták. Így alakult ki a zöldektől a nagy gyomor. Az árpa biztosította a kalóriát és a szükséges tápanyagot. Ezután jött a borsóhulladék, majd a borsóocská, majd az árpa- és a búzaocská. A zöldek biztosították a nagy befogadóképességű gyomrot, az ocsú, mint melléktermékek biztosították a megfelelő kalóriát. Majd az ocsúkat felváltották a különböző korpafélék és malomipari melléktermékek. Míg kondában tartás esetén összeszedte a csigákat (mész-

pótlás), hernyókat, gombákat (itt jegyzem meg, hogy a legtöbb szarvasgombát kon-dás-mangalicák és a vaddisznók fogyasztják) sok fehérjét pótoltak cickányok, egerek, békák stb., majd ősszel jött a tarlólegeltetés az elhullott kalászosokkal, majd a csicsókások és a répaföldek a burgonyatarlók legeltetése. Amiket a szüretelés a földben hagyott, azt a mangalica megtalálta. Ezeket követte a makkoltatás és az őszi gombák és gyökeres növények.

Most is, ha ólas tartásban vagyunk kénytelenek hizlalni, a hizlalás utolsó hónapjában ajánlatos összegyűjtött makkal befejezni a hizlalást, ettől kemény szalonnája lesz és megízeseedik a hús. A különböző tarlók legeltetése azért is aktuális manapság, mert a gépek több terméket szórnak szét, vagy hagynak a földben, mint azok kézi munkával való betakarítása. Tehát a mangalica változatos és olcsó hizlalása ma is kivitelezhető.

Végezetül felhívom a mangalica-hizlalók figyelmét, hogy az ólban hizlalt mangalicának ne szedjünk össze gombát, vagy ismeretlen, esetleg mérgező növényeket az etetéshez, mert a természetben tudja csak kiválasztani a mérgező gombát és mérgező növényt. Azt a mangalica mindig a termőhelyén hagyja és nem nyúl hozzá, tehát ki tudja választani, amíg halmazba összegyűjtött mérges gombát, vagy mérgező növényt nem ismeri fel és elfogyasztja. Erre kifejezetten nagyon vigyázzunk a mangalica takarmányozásánál!

Dr. Teleki József

„A racka a juh, a többi csak birka”

Leonard Woolley, angol régész a Tigris és a Zab folyók találkozásánál végzett kutatást, és Kr. e. 10.000 tájákról származó házasított racka maradványokat talált. Legkorábbi ábrázolásai Úr város környékéről kerültek elő a Kr. e. 3.500-as évekből szoborábrázolás formájában életfával együtt. A sumér rackajuh tájfajtája a magyar rackajuh, amely a világon csak ott található, ahol magyarok laktak, ill. vándoroltak. Hankó Béla (1937) kutatásai szerint őseinkkel együtt jött be a Kárpát-medencébe ez a juh fajta.

A racka olyan legelőn is megél, ahol más állat elpusztulna, mivel annyira igénytelen, kitartó és szívós. A lengyelországi gurálok és az erdélyi románok magyar juhnek nevezik.

A szarvak állása szerint több válfaját különböztetik meg, de genetikailag egy fajtát képeznek.

A jurták nemezei a racka gyapjából készültek. Ebből következik, hogy igen nagy-számú állománnyal rendelkeztek őseink.

A rackajuh gyapjából és bőréből készültek a szűrök, a subák, a ködmönök, a bundák, az irhamellények és a takarók. Báránybőrből készült a dudának nevezett hangszer is. A hasi bőrből vágta ki a rátetes mintákat, melyeket bélhúrral vagy lenfonállal varrtak rá az alapanyagra. A racka beléből kiváló húrokat készítettek.

A racka élő húskonzerv és tejtermelő állat. A húsa jóval ízletesebb, mint a kevert gyapjas parlagi juhoké, vagy más juhajtaké. A húsát főleg szárítással tartósították. Húsának víztartó képessége igen jó, ezért a friss vágási felülete száraznak tűnik, és főzés vagy sütés közben kevésbé zsugorodik. A bárányok húsa márványozott, így sütésre igen alkalmasak, omlósak, ízesek, nem szárazak. Ha a vágás után egy-két napig pihentetjük a húst, úgy porhanyósabb lesz, és a tejsavas érés folyamán ízesebb is. A faggyú íz, amely az idősebb állatokra lehet jellemző, a bőr alatti és a belsőségi faggyútól származik. Ezeket el kell távolítani, és a húst enyhe ecetes, borssal és babérlevéllel főzött és lehűtött oldatban kell áztatni rövidebb ideig. Az egykori és a mai pásztorok azt nevezték jó pörköltnek, amibe a zsigereket is – szív, tüdő, vese – belefőzték. Húsvétkor a bárányt nyáron vagy kemencében sütötték.

Igen változatosak a juhtejből készült ételek. A forralt juhtej-savót zsendicének hívják. A lefőlözött savóból kicsapódott túrót Erdélyben még a mai napig is készítenek, ezt ordának hívjuk. Különleges csemege az ordával töltött, kaporral ízesített palacsinta. Igen elterjedtek a zsuffás levesek: a felforralt aludttejbe laskatésztát raknak, amelyet főleg böjti ételként fogyasztottak. A juhtejből turbolóval köpülnek vaját. Zemplénben és Szatmárban a juhtej savójából és túrójából habart étel volt a kanda. A juhtúrót a Felvidéken brynzának nevezik. A bálmos a kukoricadarával összefőzött savó. A puliszka is csak a sárgára érett juhtúróval az igazi.

A merinójuh 18. századi térhódításával a racka lassan visszaszorult a magyar Alföldre. Ma főleg a Hortobágyon és a Nagykunságban, génrezervátumokban található. Nagy öröm, hogy egyre több magángazdaságban újra tenyésztik. A magyar gazda azt mondja: "a racka a juh, a többi csak birka". Ezt azért hangsúlyozzák, mert a birkák könnyen szétszélednek, de a racka falkában marad veszély vagy farkastámadás esetén is. Megjegyzendő, hogy a világon cca. 500 juhajták él. Két alfaját tenyésztik a Kárpát-medencében: egyik a hortobágyi racka, másik az erdélyi cigája.

*Kerkai Emese és Cs. Kovács Károly közleményei alapján írta:
Dr. Teleki József*

Assisi Szent Ferenc

megszelídítette a városba betévedt farkast, „húgocskáimnak” szólította a madarakat, és szívből prédikált nekik. Ez is az oka annak, hogy 1931 óta a halálát követő napon, október 4-én van az *Állatok Világnapja*, a halálát megelőző napon, október 2-án pedig a *Háziállatok Világnapja*. Október sokunk számára fontos, jeles napjainak – okt. 6., okt. 23., okt. 31. – sorából ezeket sem hagyhatjuk ki. Örven-
detes, hogy az SDG Közösségi Házban és a Jószágportán számos népes program került megrendezésre ezeknek okán, illetve a Teremtésvédelem Hete kapcsán.

A 12–13. század fordulóján élt Ferenc, aki a protestánsoknak is szentje, a Teremtőre érzékeny lelkével minden teremtményre testvéri szeretettel tekintett, az emberi társadalom számára pedig a béke és igazságosság iránti vágyak és tettekkészségnek lett a megismerője. Egységben és harmóniában látta az égitesteket, az állatokat, a növényeket, a hegyeket, a folyókat és az embereket egymással. Dúsgazdag családja sem értette meg, ezért vállalta a koldussorsot, majd pedig rendet alapítva él-

te a testvéri közösség szeretetének, a teremtett világ szépségének, valamint az erdei vadak és madarak engedelmes figyelmességének gazdagságát.

Az állatok és a háziállatok világnapját azért vezették be, mert sajnós az emberi önzés, rövidlátás, gátlástalanság és olykor szadista brutalitás ellen fel kellett szólalni, és cselekvésre kellett hívni. Az ember, bár része a természetnek, vitathatatlanul minősített, vezető, sőt sorsdöntő szerepet kapott. Ez világosan olvasható a bibliai teremtéstörténetben, 1Móz.1-ben, de ezt tanítja az evolúció alapján álló összes teória is. Az ember ura a természetnek, az állatvilágnak is, ami azonban nem jelenti, hogy zsarnoka, kizsákmányolója, kínzója és pusztítója lehet. Az ember sorsdöntő hatalmát sorsrontó, sőt önsorsrontó hatalommá változtatta. Úgy gazdálkodott, vagy inkább úgy garázdálkodott a természettel, hogy számos faj már kipusztult. Ma 1859 állatfaj van kihaltólélben és 2754 állatfaj van veszélyeztetett helyzetben. A növényfajok ilyen jellegű száma még ennél is magasabb. Pusztulnak az állatok az értékes bundájuk, csontjuk, húruk, zsírjuk stb. megszerzésének önző, gátlástalan vágya miatt közvetlenül, és pusztulnak a klímaváltozás, az urbanizáció, az iparosítás – zöldmezős beruházások –, a turizmus és egyéb felelőtlenül és okatlanul végzett emberi tevékenység okán közvetetten is.

Olyan bensőséges kapcsolatra az állatokkal nem vagyunk képesek, mint Szent Ferenc volt, de mindannyian ismerhetjük, szerethetjük, óvhatjuk, táplálhatjuk, taníthatjuk, gyógyíthatjuk őket. Társ kapcsolatban lehetünk velük, s a kölcsönösség jegyében gon-

doskodásunkat visszkapjuk. Az állat is tud fajtól függően szeretetet viszonzni, óvni-védeni, táplálni, ruházni, játszani, tanítani, sőt gyógyítani is. E sorból csak az utóbbit emelem ki azzal, hogy sosem látott sikereket értek el az úgynevezett állatasszisztált terápiákkal például mozgássérült, epilepsziás vagy autista betegek gyógyulásában. A helyes társkapcsolatnak pedig csak egy feltétele van, méghozzá az, hogy bölcs gazdái legyünk a természetnek általában, és az állatoknak konkrétan.

A Jóságportánk egy olyan terep, ahol gyermekek és felnőttek mindezen – az állatokkal „testközelben” – elgondolkodhatnak, sőt a fenti kapcsolatot próbálgathatják, gyakorolhatják. S minél mélyebben megérint bennünket az a lelkiület és értékrend, amely által a teremtet világ harmóniáját tudjuk látni és akarjuk munkálni, annál otthonosabban érezzük magunkat abban. Jöjjünk tehát a Jóságportára! Beszélgessünk ott az állatokról és az állatokkal. Tanítsuk ott egymást és az állatokat, valamint tanuljunk is tőlük.

Szent Ferenc bátor példáján felbuzdulva, mint „nagytestvérek” viszonyuljunk a természet minden alkotóeleme felé, s örömmel fogjuk megtapasztalni, hogy gondoskodó, felelős szeretetünk nem marad örömszerző viszonzás nélkül.

Dr. Bóna Zoltán

„A bölcsnek ló való,

mert lóvá tesz az ember, de emberré a ló” – mondta Jókai Mór, bizonyára az emberekben való csalódásának és a lovak iránti szeretetének egy ihletett pillanatában. Ez a szellemes és sok igazságot tartalmazó mondás mintegy összefoglalja azt, amiről az előző számban olvashattunk, nevezetesen azt, hogy sokat tanulhatunk az állatoktól.

Azóta sok minden igazolta a Soli Deo Gloria Községi Ház Jóságportáján ezt is, de azt is, amit a természet és benne az állatok gyarlóságáról írtunk még a korábbi lapszámban. De ez sem változtat azon, hogy érdemes az állatokra figyelni, jó szeretettel gondoskodni róluk, és hogy lehet tanulni tőlük. A mi esetünkben – miután oroszlánunk nincs – nem vitás, hogy a lovak azok, akik a királyi trónt elfoglalják, s leginkább partnerei, tanítói lehetnek az embernek.

Ezt a partnerséget már sok gyermek és felnőtt felfedezte. Öröm látni ezeknek a barátkozásoknak a pillanatait. Az sem titok, hogy ezeknek a barátságoknak a fejlődését mind a lovak, mind pedig a lovak gazdái szívesen látják.

De kik is ezek a lovak? Ők hárman: a Mythos, a Dorisz, a Khárisz. Magyar lovak, mert itt születtek, itt élnek, s amennyi emberi szóra hallgatnak, az mind magyar szó.

Van azonban kettő, a Mythos és a Dorisz, amelyek „még magyarabbak”, mivel *őshonos magyar tenyésztésű fajták*. Mythos fajtája *gidrán*, Dorisz fajtája *furiozo*. Az alábbiakban a magyar fajtákról, s köztük e kettőről olvashatunk. (Szerk.)

A ló a kutya mellett az ember legrégbben házasított haszonállata. Vele volt munkában, harcban, sőt élélmezte az embert húásával, tejével: a kumisz erjesztett kancatej. Bőre, patája igen fontos nyersanyag. Trágyája a föld táperejének pótlására és a csiperkegomba termesztésére szolgál. A melegágyak igen fontos fűtőanyaga. Az ember szolgája munkában és harcban. Sőt, a pogány hitéletben is szerepe van, a táltosok fehér lovat áldoztak isteneiknek.

Azt mondják, hogy a magyar lovas nemzet. Ez így is van. Sajnos a botcsinálta „lovaglőiskolák” tulajdonosai nem magyar lófajtákat használnak sportcélra, hanem úgynevezett divatlovakat. Ahogy a divat változik, különböző lófajták kerülnek be az országba, lerontva a tenyészállományt, majd eltűnnek. Sajnos ezzel a „lósziporítók” átkereszteznek a magyar lófajtákat minden szakmai ismeret nélkül, és létrejönnek különböző torz és korcs formák, rossz tulajdonságokkal. De most csak a magyar lófajtákról beszélünk:

- A lipicai fajtát az Osztrák-Magyar Monarchia idején tenyésztették ki hét törzsből magyar szakemberek. A csődörök andalúziai eredetűek. Legnevezetesebb törzsmének: Furioso, Conversano és Neopolitano. Igen értelmes lófajta, tanulékony és fegyelmezett. Kiváló, nyugodt hátszló. Lovaglásoktatásra alkalmas sportló.

- A nóniusz lófajta a XIX. században Európa legjobb lovának számított.

A mezőhegyesi ménésbirtokon kitenyésztett fajta 3 típusa jött létre: a kis, a közepes és a nagy nóniusz formában. Elsősorban mezőgazdasági és katonai célokra használták. Kiváló kocsló és háts. Pej vagy fekete színben tenyésztik. Gyakori színváltozat a közkedvelt nyári fekete. Sajnos a második világháborúban a románok zsákmánya lett a ménés, és szétszórva közhasználatba kerültek az értékes törzskönyvezett ménék és kancák.

- A Gidrán, a későbbi kisbéri félvér a második világháborúban kiváló háts katonaló volt. Sárga színű, igen magas ló, az állomány java a Don-kanyarban veszett el, itthon csak az apró természetűek maradtak meg, és ezekből alakult ki a mai kisbéri félvér, sport-

célra kitenyésztve. Nota bene nagyszüleim 2 törzskönyvezett tenyész gidránja is a Donkanyarnál „halt hősi halál”-t, amelyről a II. Magyar Hadsereg írásban értesített.

- A tarpán, a przewalski ló és a hucul a honfoglalás lovai voltak. Utódaik a Kárpátokban található kistestű hegyi lovak.

- A hidegvérű lovak közül a magyar tenyésztésű muraközi ló a XIX. században keletkezett úgy, hogy magyar melegvérű lovakat ardenni lovakkal kereszteztek. A második világháborúban nagy veszteség érte a fajtát, de magyar és vend tenyésztők a világháború után elsősorban Lengyelországban és Horvátországban sikeresen visszatenyésztették.

A mai ló törzsfelődése: a pliohippusból fejlődött ki az equus caballus, amely a szét-

vált erdei lófajtákon, a tarpán és przewalski lovon keresztül fejlődött a mai lóvá, amellyel párhuzamosan kialakult a szamár és a zebra is.

Mivel a lovakat a „lábukról fejjük”, foglalkozni kell a különböző járásformákkal is. A ló járásmódja lehet: lépés, ügetés, vágta (hosszú vágta, rövid vágta, vadász vágta, verseny vágta), poroszka. Ezek abban különböznek egymástól, hogy különböző sorrendben érinti a talajt a ló lába. A lovak várható élettartama 20 év, de az arabiai származású Shagya 38 éves korában pusztult el. A ló színei: sötét sárga, pej, fekete, szürke, sárga, tűzött, fakó (legismertebb az izabellafakó). Tarka lovat a magyar ember soha nem tenyésztett, abból mindig konzumkérdest csinált. A tarka ló amerikai módi. Fehér lóról akkor beszélünk, ha a szőre és a bőre is fehér, ez albinó: az ilyen

lovat a táltosok mindig az isteneknek áldozták fel. A fehér szőrű, palaszürke bőrű lovat mindig szürkének nevezzük. A lovon fehér folt csak a fejen vagy a lábvégeken lehetséges. Fejen: csillag, orrcsík, orrfolt, hóka és lámpás lehet. Lábon fehér folt: szárban kesely, felszárban kesely vagy csüdben kesely lehet. Csókaszem és a sávozott pata nem kívánatos.

A ló öt érzékszerve igen kifinomult: látás, hallás, szaglás, ízlelés, tapintás. A tapintása olyan kifinomult, hogy még katonai körülmények között közelharcban sem lép földön fekvő emberre. Az ízlelés finomságára példa, hogy a Kincsem nevű versenyló 52 nemzetközi versenyen vett részt, és mindegyiket megnyerte, de külföldön is csak hazai vizet volt hajlandó inni. Magyarországról kellett szállítani a vizet utána versenyeire, még Amerikába is. Lehet, hogy azért volt a vízben szakértő, mert nemzetközi hírneve előtt vízfordó ló volt? Vagy talán ez hazafiságának a jele?

Dr. Teleki József

Állati szép, állati jó!

Sokszor mondjuk valamire, hogy *állati szép*, és talán annyiszor, hogy *állati ronda*. Továbbá azt is, hogy *állati rossz* vagy *állati jó*. Az *állati* ezekben a szópárokban gyakorlatilag a „nagyon”-nak a szinonimája, utalva arra, hogy vannak nagyon szép állatok, nagyon jó állatok, nagyon csúnya és nagyon rossz állatok.

Mi a jószágportánkon elsősorban nem ezek szerint a szempontok szerint gyűjtöttük össze az állatokat, hanem megjeleníteni kívánunk egy hagyományos falusi udvart, amelyben majd' hogy nem természetességgel voltak jelen azok az állatok, amelyek itt is megtalálhatók. Ugyanakkor nem a hasznukat keressük, hanem nagyon is sok költséget fölvállalva a szépségükért (is) tartjuk őket. Természetesen nem egyformán szépek, de a teremtett világ szépsége a mi állatainkban is tükröződik. Kinek melyik állat a kedvence, azt látja szebbnek. De tárgyilagosan el kell ismernünk, hogy lovak, kecskék, juhok „tudnak méltóságteljesen pózolni”, a szürkemarhának „gyönyörű szeme van”, a kis mangalicák „édesek”. Köztudott, hogy van egy hófehér és egy kendermagos kakasunk, amelyek olyan szépek „mintha festették volna”. A libák „meghatóan, hűségesen összetartanak”, a gyöngytyúkok szárnyalásai pedig egyenesen „lenyűgözőek”. A szépség, a méltóság, a kedvesség megjelenik mindegyikükben.

Szerencsés és boldog ember az, aki a világnak meglátja a teremtett szépségét függetlenül annak hasznosságától vagy haszontalanságától, aki tud gyönyörködni a teremtett természet egy-egy alkotóelemének szépségében a haszonállatok sorában is. Még áldottabb annak az élete, aki a Teremtőnek hálát tud adni mindazért a szépségért, „ami érdek nélkül tetszik”. Az önmagáért szép élmény kedvéért tartjuk a díszpintyeket és gyémántgalambokat.

Szépek, kedvesek. Szépségük azonban sok-sok köles árán gyönyörködtet bennünket. S így szépségük elvezetheti gondolatainkat mégis csak a hasznosság felé azáltal, hogy ezeknek az esztétikus, állati szép madaraknak a kedvenc csemegéje, a

KÖLES

milyen *állati hasznos és milyen állati jó* az ember számára is. Mindezt az alábbiakban megtudjuk dr. Teleki Józseftől (dr. Bóna Zoltán).

A köles a zabhoz hasonlóan a toklászok családjába tartozik, eredeti őshazája India. Az egyik legősibb kultúrnövény. Németország területén már a Krisztus előtti időben is termesztették. Száz évvel ezelőtt még óriási jelentősége volt a táplálkozásban, mára azonban feledésbe merült. Ezért sürgősen fel kell hívnunk az emberiség figyelmét erre az értékes tápanyagra, mert ez a Föld ásványi anyagokban leggazdagabb gabonája. A kölesliszt gluténmentes termék, mentes a ragacsos fehérjétől, amely gluteninből és gliadinból áll.

Igen sok kovásvat tartalmaz, továbbá fluort, ként, foszfort, vasat, magnéziumot, káliumot, cinket stb. Különösen gazdag a B-vitaminok csoportjában, mint B1, B2, B6, B17, pantoténsavban és nikotinsavamidban. A köles a maga 100 g-ra vonatkoztatott 550 mg kovásvával, 6,8 mg vassal, 0-6 mg fluorral, 3 mg nátriummal, 170 mg magnéziummal e fontos ásványi anyagok bőséges tárháza. Figyelemre méltó, hogy ebben a növényben az ásványi anyagok, a nyomelemek és növényi hatóanyagok igen finom, csaknem homeopátiás formában vannak jelen, melyek pozitívan hatnak a csontok és porcok egészségének visszaállítására.

Sejtjeink és egész szerveztünk egyedülálló módon csak az ilyen finom formában lévő ásványi anyagokat tudja maradéktalanul felvenni. A köles egyszerre képes salakanyagként kiválasztani a pangó ásványi anyagokat a szervezetből, és az ásványi anyag veszteséget kiegyenlíteni. A kovásv adja meg a kötőszövetek (csontváz, kötőhártya) szilárdságát is. A kötőszövet a szervezet legősibb szövete. A magas kovásv eredménye a friss sima bőr és az erőteljes, fénylő haj. A kovásv a fluorral együtt hatva gondoskodik az egészséges fogakról és szilárd körmökről. Növeli a szövetek rugalmasságát és ellenálló erejét.

Az életkor előrehaladtával folyamatosan csökken a szövetek kovásv tartalma. Ez a bőr ráncosodásában, a kötőszövetek gyengeségében, visszernességben, aranyérben, porckorong sérülésekben, tartási problémákban, vérrellátási zavarokban, szédülésben, fáradtságban, ekcémában, fogsérülésekben, ízületi sérülésekben, ízületi gyulladásokban, a körmök törékenységeiben, az értelem és az idegrendszer gyengülésében és allergiás jelenségekben nyilvánulhat meg. A kovásv - különösen a B-vitamin tartalma miatt - messzemenő hatást gyakorol az idegrendszerre is.

A titkos recept: teljes értékű barnaköles. Mivel az ismert aranyköles kemény kovásv tartalmú héja étkezésre alkalmatlan, ezért hántolni kell. Az aranykölesen kívül létezik az ősi vagy barnaköles, amit nem kell hántolni. A középkor gyógyítóival egyetértve ezt a növényt még napjainkban is nagyra értékelhetjük, és továbbadhatjuk az egészségmegőrzés titkos receptjeként nem csak az idősödő korúaknak.

Mint már említettük, a barnaköles nem alkalmas hántolásra, viszont sokkal magasabb a táplálkozási értéke, mint a héjától megszabadított aranykölesnek. Mint köztudott, az ásványi anyagok és a nyomelemek a magok külső rétegeiben halmozódnak fel, és a hántolással a tizedére csökken ezen értékes anyagok mennyisége. Mivel a barnakölest héjastól őrlik, így minden vitális anyag az őrleményben marad.

A hőkezeletlen tápanyagokat a szervezet sokkal könnyebben veszi fel, mint a hőkezeltet. Nyersen fogyasztva a barnaköles is a bázisképző gabonák közé tartozik, így fo-

gyasztásával megelőzhető az elsavasodás, az ásványi anyag veszteség és az elsalakosodás. A barnaköles csak magas humusztartalmú talajon termelhető számottevő terméshozammal. Termesztésének alapvető feltétele a környezetkímélő talajművelés, a szükségletnek megfelelő tápanyagellátás, és csak szerves trágya használata. A barnakölest még nem klónozták, nem génmanipulálták és nem hibridizálták. Ennek az egészséges művelési formának köszönhető, hogy a benne lévő B-vitaminok, pantoténsav, vas, fluor stb. megőrizték eredeti ősi formájukat.

Az őrölt barnaköles még hatékonyabb, mert a kölespelyhet előállítás során forró gőzzel kezelik és stabilizálják. **Az őrölt barnaköles belekeverhető müzlibe, a legtöbb folyadékba, mint pl. frissen préselt gyümölcslébe, levesekbe vagy joghurtba. Két teáskanál barnaköles liszt egy reszelt almával elkeverve fogyasztható kisebb előételként, a reggeli kiegészítéseként vagy uzsonnaként.**

Jótekonny hatására álljon itt egy példa. Egy 75 év körüli hölgyet, aki már csak mankóval tudott közlekedni, porckorongműtétre bevitték a kórházba. Alapos kivizsgálás után a főorvos közölte vele, hogy a sikeres műtéthez már túl későn érkezett, és meg kell békélnie a helyzettel, hogy néhány hét elteltével egész életére tolókocsihoz lesz kötve. Röviddel e sokkoló nyilatkozat után visszatért ágyához a kísérő másik orvos és azt mondta neki, ő idős szüleitől tudja, hogy derékfájásra már évek óta naponta 3-4 teáskanál kölespelyhet fogyasztanak teában, kávéban, levesben vagy egyéb folyadékban elkeverve, és azóta akadálytalanul tudnak dolgozni. A hölgy odahaza elkezdte rendszeresen fogyasztani a kölespelyhet, étrendjét pedig átállította nyerskosztra. A siker nem sokáig váratott magára. Hamarosan félretehetette előbb az egyik, majd a másik mankóját. Jó ideje már minden fájdalom és akadályoztatás nélkül jár bevásárolni. A köleshez mind a mai napig hű maradt. Pontosan a kölesben gazdagon előforduló kovásvannak köszönhető, hogy megakadályozza az érlemeszesedést, és visszaadja az elváltozott erek rugalmasságát, javítva ezzel a vérrellátást, és normalizálja a magas vérnyomást. Együt-

tal a kovásv megállítja az erek további meszesedését.

Gotthard Schettler professzor már a nyolcvanas évek elején beszélt róla, hogy a kóros érleváltozások "valószínűleg visszafejleszthetők". Sőt, újabban már röntgenfelvételekkel is sikerült igazolni az érlemeszesedések ilyen módon való visszafejlődését.

Rajzolta: Szalontai Olivér

Dr. Teleki József

A vaktyúk is talál szemet,

tartja a közmondás, amelynek igazságát már csak az őseink tapasztalati bölcsessége iránti tiszteletből sem kérdőjelezzük meg. Viszont érdemes elgondolkodni azon, hogy vajon miért is igaz ez. Miért lehet eredményes a vaktyúk a maga keresgélésében és egész létében?

- Azért, mert nem feledkezik bele a maga fogyatékoságába, hátrányos helyzetébe. Azzal együtt él, szinte minden percben elszenvedi az abból fakadó hátrányokat, de nem adja föl. Bizonyára szívesen veszi, ha társai vagy a gazdája bizonyos segítő tekintettel vannak rá, de ami tőle telik, mindent megtesz élete fenntartása és rendeltetése betöltése érdekében.

- Sőt azért, mert hálásan veszi tudomásul, hogy miközben az egyik érzékelésben hátrányt szenved, addig és talán éppen ezért a másokban fejlettebb az átlagosnál. Jobb a szaglása, kifinomultabb csőrének tapintása, nyelvének ízlelése, és érzékenyebb a hallása pl. mozgó bogarak, giliszták zajának érzékelésére. Ez a tudata helyes és éltető öntudatra gerjeszti.

- És azért is, mert ösztönösen és kényszeredetten is rájött arra, hogy nem biztos, hogy a legkedveltebb gabonaszemekkel lehet a legegészségesebben élni. Ő már tudja, hogy nem az a legjobb a szervezetének, amit a legjobban szeret, vagy amit a melléte lévő többség a legjobbnak kikiált. A vaksága az egyoldalú, válogatós és így egészségtelen és olykor modortalan táplálkozástól, életmódtól megóvjá, s – bár azon az áron, hogy több kavics jut a zúzájába, mint szeretné – változatosabban, egészségesebben és szimpatikusabban él, mint „éleslátó” társai.

- No, meg azért is, mert nehéz helyzete megtanította arra, hogy csak az szolgálja igazán a tyúk – és minden más élőlény – javát, amiért keményen meg kell dolgozni. Ami az ölbe hullik, az ki is pottyan onnan, és az „ebül szerzett, ebül vész el” – hogy egy másik állatos közmondást idézzek. A vaktyúk társainál sokkal keményebben dolgozik megélhetéséért. Annyival jobban is értékeli mindent, amihez hozzájut. S ha még szemet is talál, akkor nem, hogy nem elégedetlenkedik, hanem még hálás öröme is jut. Arra, amire jó szemmel szemezgető társai jó dolgukban sose jutnak.

- És most értünk a lényeghez. A vaktyúk – a fentebb mondottak szerint és ellenére is – csak egy dologban lehet igazán biztos, nevezetesen abban, hogy helyzete kilátástalan, amin ő nem tud változtatni. „... titkon érző lelkével óhajtva sejt”-i (Berzsenyi Gy.) – hogy nem kell e kárhozatos kilátástalanságában maradnia, mert az élet Ura nem

csak gabonaszemekkel táplálja, hanem életének örök és másra át nem ruházható értelmet is ad. Ennek a kegyelembe fogadott életnek reményteljes jóérzésével fáradhatatlanul kapirgál. Ezalatt szemmel látó társai kielégíthetetlen dűskálással és örömtelenül válogatnak a szemek között addig, amíg a húsuokra éhes gazda hideg vasa örökre megpecsételi kárhuzatos sorsukat.

Bárcsak minél többen eljutnánk a vaktyúknak a természetszerűen kegyetlen kilátástalanságát és természetfelettien kegyelmes üdvösségét egyszerre elismerő, és ahhoz következetesen igazodó éleslátására!!!

Dr. Bóna Zoltán

A magyar kitenyésztésű baromfiak

A baromfik háziasított madarak, úgymint: tyúk, pulyka, kacsa, liba, gyöngyös. Egykor elképzelhetetlen volt egy falusi porta baromfi nélkül. Húsával és tojásával folyamatosan ellátta a családot.

A magyarok baromfitenyésztéssel a török hódoltság óta foglalkoznak, mivel a természetes és vadászható fácán, fogoly, vadkacsa, vadliba és túzok igen megfogyatkozott.

A kisázsiai eredetű és a törökök által betelepített fajtának tekinthető az erdélyi kopasznyakú **tyúk**. Ez a fajta aránylag nagy testű, hús- és tojástermelésre alkalmas, igénytelen, a külterjes tartási módot szorgalmas élelemkereső készséggel, edzett szervezettel igen jól bírja. Három színváltozatban fordul elő: vörös, fehér és fakó.

A későbbiekben a kopasznyakú tyúkot átkeresztették nyugatról származó belterjes tenyésztésű fajtákkal, és így alakultak ki a ma is tenyésztett magyar tyúkfajták.

A fehérket elsősorban fehér lechorn fajtával, a vöröket rotizlandival, a fakókat fogolynyakú lechornnal keresztelték át. Így alakult ki a sárga magyar tyúk. A kendermagos tyúk a plimut fajta átkeresztésével jött létre.

Ezekre a magyar tyúkfajtákra jellemző az igénytelenség, igen jó élelemkeresők. Azonban az esti etetést meghálálják. Húsuk viszonylag kevés vizet tartalmaz – 15-25 %-ot –, míg a túltenyésztett intenzív nyugati fajták húsa az 50 %-os víztartalmat is elérheti. Ezért kell az úgynevezett „tanyai” baromfiért többet fizetni, mert vele több húsfehérjét és kevesebb vizet vásárolunk. A húsa ezen kívül értékes ásványi sókkal és nyomelemekkel teli.

A **pulyka** őse az Észak- és Közép-Amerikában megtalálható vadpulyka. Háziasítása Krisztus után 1000 körül történt Amerikában. Európába a spanyolok hozták be.

Hazánkban és a Kárpát-medence más részein a bronzszínű és a rézszerű változata terjedt el. Ez a két fajta tekinthető régen tenyésztett magyar fajtának, míg a fehér pulyka beltenyésztettsége miatt nem kívánatos, mivel érzékeny a környezetre, és fogékony a betegségek iránt.

A réz és a bronz változat edzett, ellenálló és elsősorban rovarrevő. Táplálékát kora tavasztól késő őszig a természetes legelőkön is megszerzi. A tömést jól tűri, a hagyományos

karácsonyi pulykát nálunk dióval tömve hizlalják. Angliában – legalábbis hagyományosan – a karácsonyi pulykát nem véreztetik el, hanem fojtással veszik el az életét, azaz kivégzik. Állítólag így omlósabb lesz a húsa. Szerencsére ez a módi nálunk nem terjedt el.

A **kacsák** közül a hazai tenyésztésben a fehér tollú és a vadas magyar kacsza az ismert. Ezek őse a tőkésréce. Előfordul még más vadas változat is. Ez utóbbi kialakulásában szerepet játszik a kínai kekikembel kacsza is, mely a hús minőségén, az íz-hatáson rontott. A kacsák a kukoricatömést jól tűrik. A májuk és húruk a libánál értékesebb, mert nem szálkás, hanem porhanyós.

A **ludakat** időszerűségünk előtt 4000 évvel házasították Babilóniában. A ludakat háziorvosra is alkalmazták az ókori Rómában és Babilóniában. A magyar lúd általában fehérszínű, de tarka és fodros tollú változatai is vannak. Az Alföldön a nagyobb testű fehér és a fehér fodros tollú egyedek vannak többségben, míg a Dunántúlon a kisebb testű – gyakran tarka színű – egyedek voltak honosak. Igénytelen, a külterjes tartáshoz jól alkalmazkodó, hizálás után jó hús- és májtermelő fajta. A hizott libamáj ízletessége elmarad a kacsamáj mögött, de külföldön mégis a libamájat részesítik előnyben.

A **gyöngytyúk** vadon élő őse a Szaharától délre élő. A házasított változat alig különbözik vadon élő ősétől. Domesztikációja a Földközi-tenger partvidékén történt. Valódi házasítása majd egy évezreddel később ment végbe. A gyöngytyúk feltűnő, szép alkatú és színű baromfi. Az apró fejükön lévő sisak a kakasoknál nagyobb méretű. Kétoldali állbenyűk fehér, vöröses szélekkel. Tollazatuk általában kékesszürke fehér, apró pöttyökkel. Gyakori a fehér alapszín is, tejfelsárga ezüstfehér pöttyökkel. A tyúkénál finomabb, könnyebb a csontozata. Húsa finom, nagyon hasonlít a vadmadarak, például a fácán húsára. Van néhány hátrányos tulajdonsága, ami miatt sokan nem szívesen tartják. Domesztikációja alacsony fokú, vadmadár-ösztoneit, természetes viselkedési formáit megtartotta. Ijedős, minden szokatlan zajra, mozgásra rémült menekülésbe kezd. Hangja kellemetlenül hangos, rikácsoló, nem "szomszédbarát". Veszekedős, tartásához nagy térre van szükség. Viszont nagyon edzett, kitűnő élelemkereső és rovarirtó. Mind-ezen tulajdonságai a természetes baromfitartás elsőrendű alanyává teszik.

A prémes állatok közül itt kell megemlíteni a **nyulat**, mivel a mindenkori baromfi-udvarnak szerves része volt. Legkorábban a házinyulat házasították. Őse nem a vadnyúl volt, hanem az üregi nyúl (a kinigli), amellyel ma is gyakran átkereszteződik a szabadon élő. Ezért találkozunk sokszor tarka üregi nyúllal a vadászatokon. A magyar vadas színű nyúl tekinthető a legrégebbi házasított nyúlfajtának, amely kettős hasznosítású: hús- és prémtermelésre alkalmas. És itt adhatunk választ az egyik talányos kérdésre. A húsvéti tojást miért a nyuszi tojja? Egy lehetséges magyarázat a következő német nyelv/szótévesztésből ered. A nyúl neve az egyik német nyelvjárás szerint *der hase*, a gyöngytyúk pedig *Haselhuhn*. Tehát a húsvéti tojást nagy valószínűséggel eredetileg a gyöngytyúk tojta: jelenlegi képzetünk mögött a hase és a hasel szavak összekeverése áll(hat).

A Soli Deo Gloria Jóságportán a pulyka kivételével a fenti baromfik és a nyúl is megtalálható. Látogassuk őket, tanuljunk jó és rossz példáikból.

A magyar baromfihúsban bízhatunk, mert:

1. nem hormonkezelt, mint a külföldi baromfi
2. antibiotikumos kezelést nem alkalmaznak Magyarországon a hizlaláshoz, még megelőzési céllal sem
3. a magyar baromfi nem génmanipulált
4. a hús szárazanyagtartalma minimum 20 %-kal magasabb, mint a külföldi baromfiké
5. a változatosabb takarmány miatt ízletesebb a magyar baromfi húsa
6. a magyar baromfi húsa és tojása A vitaminban gazdag
7. a magyar baromfi húsa koleszterinmentes – természetesen a bőre nem.

Dr. Teleki József

A galambokról

Az SDG Közösségi Ház Jóságportájának legszabadabb lakói a galambok. De egyben a legszelídebbek is, hiszen nem bántanak senkit, és talán ők a legokosabbak, mert nem élnek vissza önpusztítóan a szabadságukkal. Kalandvággyal sem veszélyeztetik biztonságos jólétüket. Ezzel a szelíd okossággal szabadon élnek s a békének, sőt magának a Szentléleknek lettek a jelképévé. Hirdetik pusztá létükkel az embernek, hogy a szelídség és okosság a Szentlélek ajándéka, amely szabadságot ad, „... hiszen ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.” (2Kor.3:17.) Dr. Bóna Zoltán

A galambok az ember legrégebbi társai, a kutyával közel egyidejűleg a galambokat házasította az ember. A galambok előnye, hogy nem csak zsákból kell etetni őket, mint más baromfikat, hanem rendszeresen kimennek a mezőre, tarlóra szedegetni. Már a vadgalambok is az emberi környezethez ragaszkodtak. Az emberek nem bántalmazták őket, mert bibliai jelképpé lettek. A Szentlelket szimbolizálták, és ők vitték Noénak a jó hírt az Özönvíz végéről, más szóval a bűnbocsánatról. A galambok vad őse a dodo nevű futómadár.

Vadonélő fajták elsősorban az örvös galamb, amely a nevét a nyakán lévő sötét tolastról kapta. A másik a balkáni gerle, amely az időjárás változásával nyomul észak felé, kiszorítva az örvös galambot a táplálékszerzési helyekről. A húsa kevésbé ízletes és kevésbé omlós, inkább rostosabb. Szaporább, mint az örvös galamb, több tojást tojik, 3-5 db-ot, míg az örvös galamb 2-3 tojást.

A házi galambok közül 5 fő csoportot ismerünk:

- közönséges parlagi galambok
- postagalambok
- díszgalambok
- húsgalambok
- sportgalambok

A közönséges galamb vagy parlagi galamb manapság főleg városlakó. Hasznuk, hogy ők távolítják el a város szerves szemetének nagy részét. Hátrányuk, hogy phsita-kózt, papagájkor nevű betegséget és különböző élősködő rovarokat terjesztenek. Ez a galambpopuláció egészségügyileg aggályos.

A postagalambok nagyobb testűek, izmosabb, rostos húsuk van, több ezer km távolság megtételére is képesek. Elsősorban katonai célra igen alkalmasak, még a mai technikai fejlettség mellett is jelentősek. A teljesítményük azon tulajdonságon alapszik, hogy a fészkükhöz és a párjukhoz minden körülmények között ragaszkodnak. Emellett igen jó a tájékozódó képességük, amely a Föld mágnesességén alapszik. Több ezer km-ről is hazatalálnak.

A díszgalambokhoz tartoznak azok az ember által tenyésztett galambok, amelyek valamiféle tollnövekedési rendellenességgel születtek. Ezeket az egyedeket összeházasítják, így a tollrendellenességi tulajdonságokat továbbörökítik. Legismertebbek:

- a pávagalamb, amelynek farktollai legyezőszerűek,
- a galléros galamb, a periker (nyaka körül tollgallér van),
- a gatyásgalamb, amelynek lábszárán is toll található.

Ezen kívül bármilyen tollnövekedési rendellenesség előfordulhat. Ha egymás között tenyésztik őket, új, kedvtelésből tartott galambok jönnek létre.

A húsgalambok vagy tyúkgalambok nagytestű galambok, amelyeket étkezési célra tenyésztene. Ezek igen rosszul repülnek, nagytestű, lusta, hízékony galambok. Kizárólag zsákból etethető galambok, amíg a többi fajta kijár a mezőre, tarlóra magokat szedegetni.

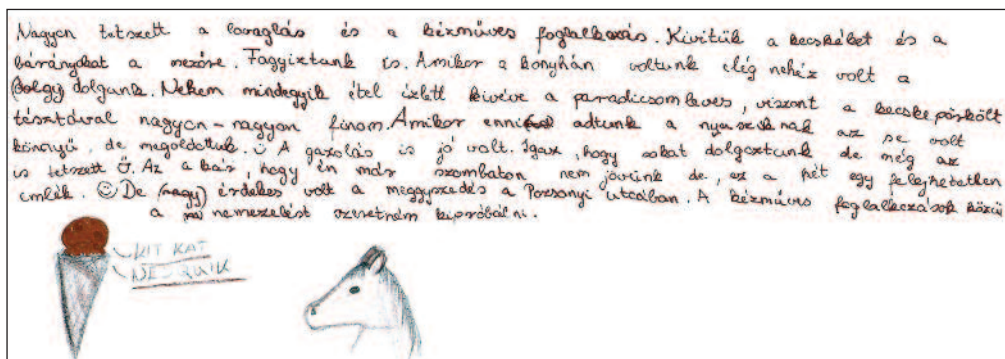
A sportgalambok csak röptetési célra tartott kistestű, jól és tartósan repülő galambfajták. Általában fészük körül vagy azok felett csoportosan köröznek, míg tenyésztőjük ostorral vagy patronok durroztatásával riogatja őket, és ekkor nem mernek leszállni. Teljesítményüket a levegőben töltött időtartamukkal mérik.

A fajták ismertetésébe nem kezdek, mert a tenyésztők között sok minden tisztázatlan és igen erősen vitatott. Még a kiállításokon is.

Dr. Teleki József

Értékregisztrációs Tábor

a Művelődési, Oktatási és Sport Alapítvány valamint az Árpád Fejedelem Általános Iskola közös szervezésében a Soli Deo Gloria Közösség konstruktív együttműködésében és a Földművelésügyi Minisztérium valamint a Hungarikum Bizottság támogatásával közel 80 fővel zajlott le a Soli Deo Gloria Közösségi Házban 2015. június 28 – július 5. között. A napközis alkotótábor egy közel egy éves projektum része.

Írta és rajzolta: Seregi Fruzsina

Rajzolta: Nagy Hédi

Gondolatok a Soli Deo Gloria Közösségi Ház és Jószágporta értékeiről, és élmények az Értékgisztráló táborról

„Ahol jó lenni...”, s ahova mindig jó betérni.

Sokáig csak egy ház volt számomra a Soli Deo Gloria Közösségi Ház. Úgy élt tudatomban, mint a reformátusok közösségi háza.

Első „találkozásom” 2008 fagyos januárjában történt az Ökumenikus Imahét keretében rendezett imaesten az alagsori kápolnában. Már akkor lenyűgözött a ház nagysága, nyitott tereivel, „mobil” termeivel. Amikor pedig két évvel később a Ház nagytermében megszólaltattam a csodálatos orgonát, én a kis autodidakta kántor...! Az maga volt a paradicsom! Hihetetlen volt a közösség tagjainak egymás iránti tisztelete és szeretete, az, ahogyan fogadták egymást, és a rendezvény utáni szeretetvendégség, valóban a szeretetet sugározta!

A következő „találkozásunk” – a Ház egy másik arculatával – az Állatok Világnapja alkalmából 2011 októberében volt. Akkori osztályommal állatokról szóló dalokat, valamint az általam megzenésített verseket énekeltünk gitárkísérettel. A Jószágporta állatai osztatlan sikert arattak a gyerekek körében. Mi – felnőttek – nagyra értékeltük azt a törekvést, hogy – zömében – őshonos állatokat láthatnak, simogathatnak a gyerekek. Megfigyelhetik, megleshetik életmódjukat, viselkedésüket, s az arra nyitott érdeklődők sok-sok információt hallhatnak, gyűjthetnek róluk.

Újabb állomást az őszi irodalmi estek jelentettek, amelyek igazi szakmai kihívást adtak minden évben „triumvirátusunk”-nak: Csehné Kiss Évának, Szabóné Papp Mónikának és jómagamnak.

Első volt az Ady-est, majd a Kölcsey, s tavaly az I. világháborúról szóló egyórás verses-zenés, projektoron kivetített képekkel színesített – túlzás nélkül mondhatom – művészi est, amelyet elismeréssel fogadott a SDG közössége. Külön büszkeségem, hogy tavaly még az I. világháborús ereklyéket gyűjtő Weinhardt Csabát is megnyertem e nemes célhoz, aki kiállítást rendezett az előadáshoz. Nagy kihívás elé állítanak minket ezek a műsorok, de úgy érzem, pályánk egy-egy szép, emlékezetes színfoltjai! Nagyszerű érzés!

Újabb tevékenység, gyermekem révén – aki az úgynevezett 50 órás közösségi szolgálatát teljesítette, – betekinthessem a nyári napközis táborok légkörébe. Nagy lelkesedéssel, s még nagyobb szeretettel ment napról-napra, s vett részt a napi programokban. Fontosnak tartotta velem együtt, hogy élményben részesüljenek azok a gyermekek is, akik a nyár folyamán nem jutnak el nyaralni. A Ház nemcsak felügyeletet, hanem értékes programot nyújt nekik.

Egy teljesen új kezdeményezésként vehettem részt az úgynevezett Értéktáborban, amelynek írott eredménye ez a füzet. A tábor fő célja volt a Ház értékeinek feltárása, számbavételezése és szisztematikus regisztrálása. Nagyon jól előkészítve, megtervezve indították útjára sok önkéntes nevelő, foglalkozásvezető részvételével. Bár az elején nem értettük teljesen a napi célok összekapcsolódását, a tábor végére teljesen azonosulni tudtunk a szemlélettel. Nevezetesen azzal, ahogyan a Háznak spirituális, kulturális és egészen hétköznapien praktikus tevékenysége végül szervesen összeforrt. Sok pozitívumot tapasztalhatott a gyakori táboroztató is: önellátásra törekvés, az ételek megbeccsülése, a munka szépségének megmutattatása, az értékekre való érzékenység fejlesztése, a személyes felelősségtudat felébresztése, a spiritualitásra való szelíd bátorítás, az egymásról való gondoskodás öröme, s minden értékhordozó tevékenység megbeccsülése az imádságtól, a tanuláson át a takarításig.

Nagyon jól éreztem magam, épült a lelkem, töltekeztem, s bizonyára ezzel nem vagyok egyedül.

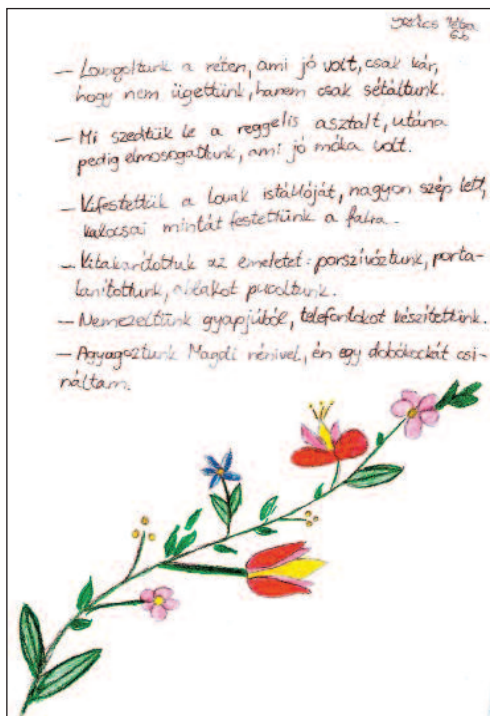

Rajzolta: Dénes Krisztina

Tóthné Bíró Katalin tanár

A könyvtár

„De hát hol a könyv mely célhoz vezet?
Hol a nagyobb rész boldogsága? - Ment-e
A könyvek által a világ elébb?”

Rajzolta: Szűcs Petra

Sokat gondolkodhattam Vörösmarty Mihály szép és súlyos érveket, de kételyeket is felsorakoztató költeményének sorain, amikor a tábor ideje alatt nekem és néhány gyermeknek az a nemes feladat jutott, hogy a szépen gyarapodó könyvtárat rendbe tegyem a Klára Teremben.

Eddig többnyire ünnepi, rendkívüli alkalommal élvezhettem a Községi Ház értékeit, és a magam módján járulhattam hozzá az értékek kifejezéséhez azáltal, hogy immáron három kulturális estnek voltam az előmozdítója, és éppen mostanában a negyediken dolgozom.

Jó volt egy kicsit a Ház hétköznapijaiban dolgoznom, a könyveket csatasorba állítanom, egy új könyvszekrényt „kiharcolnom”, és az ötödik nap végén látnom a rendet, amelyhez néhány gyermek segítségével hozzájárulhattam.

A könyvek rendezgetése közben szinte újra átéltem az elmúlt évek őszi estéit, ame-

lyekre a következőképpen emlékezem. Nagy kihívást jelentettek! Alig kezdtük meg a tanévet, és máris készülnöm kellett az októberi programra. Nem mindig volt könnyű lelkesedni, de mindig öröm volt az eredményt látni, és a sikert átélni.

2012 őszén Tóthné Bíró Katalin zenei szerkesztő, és Szabóné Papp Mónika képszerkesztő kolléganőim segítségével készítettem el az első verses-zenés, képekkel illusztrált műsoromat. „Az Értől az Oceánig” címet kapta az emlékest azért, mert Ady Endre (1877-1919) életének és munkásságának minden fontos momentumát részletesen bemutatta. Kiemeltük Dunavarsányhoz, a Vészi családhoz fűződő szoros kapcsolatát és azt, hogy híres szimbolista versét, *A fekete zongorát* városunkban írta. A teltház és a vastaps azt igazolta, hogy érdemes volt szívet, lelket, időt és energiát fektetni abba, hogy sokakat megörvendeztessünk az Ady-emlékeettel.

2013. október 24-én Kölcsey Ferenc (1790-1838) halálának 175., és a Himnusz születésének 190. évfordulója alkalmából, az *Október, a Reformáció Hónapja* programsó-

rozat részeként Kölcsy-émlékestet rendeztünk, ahol a magyar romantika korszakának leghaladóbb költőjére, szigorú jellemű és erkölcsiségű gondolkodójára emlékeztünk. Sokoldalúságát igyekezett kidomborítani a műsor, hiszen nem csak költő, hanem nyelv-újító, politikus, jogász és a magyar irodalmi kritika előkészítője volt. Szerepe legalább annyira beletartozik a kor politikatörténetébe, mint irodalomtörténetébe. Kölcsy az, akit minden magyar ismer, mert nemzeti imádságunknak, a Himnusznak a szerzője.

Imádság háború után címmel emlékeztünk meg az 1. világháborúról 2014. október 17-én szintén az SDG Közösségi Házban. Országos szinten nagyon kevés visszaemlékező rendezvény volt, ezért büszke vagyok, hogy egy felemelően megrázó élménnyel gazdagítottuk a közönséget, aki velünk együtt nagy tisztelettel és hálával adózott az 1. világháborús magyar katonák szenvedéseiről és példamutató helytállásáért.

Amikor ezeket a sorokat írom, éppen a Vörösmarty-műsoron dolgozom, amelyet 2015. november 13-án fogunk előadni a költő születésének 215. és halálának 160. évfordulója alkalmából. Remélem, hogy az elkövetkezendő években is hozzájárulhatok a Soli Deo Gloria Közösségi Ház értékhordozó munkájához.

Csehné Kiss Éva tanár

Hit a közösségben, közösség a hitben

A Soli Deo Gloria Közösségi Ház az emberi munkát dicsérő alkotás. Az építők dolgukat abban a tudatban tették, hogy maradandót alkotnak. Sokszor fogalmazódik meg bennünk ez az emberi szándék: maradandót alkotni... Ez az esendő kérdés fogalmazódik meg a zsoltárban is: „Kezeink munkáját tedd maradandóvá...” (90. zsoltár).

Oly sokszor szeretnénk a munkánkban elérni azt, hogy, amit teszünk, amiben fáradozunk, amibe energiát fektetünk, maradandó legyen. Pedig tudjuk: a mi emberi alkotásaink előbb-utóbb elromlanak, tönkremennek. És mégis újra és újra örök az emberi vágy, hogy kezeink munkája maradandóvá váljék.

Mi adhat reményt arra, hogy ez teljesül? Talán az a közös felismerés, hogy nem az épületek, alkotások maradandók, hanem az a szándék, az a lelkület, amiből születnek. Az építkezés folyamán tisztán érezhető volt az építők szándéka, lelkülete, egészen pontosan az, hogy *hitük van a közösségben és közösségük a hitben*. Maradandóvá ez teszi az építők keze munkáját: a hit, a közösség összefogása, a hagyományok tisztelete. Ezek minden ember által készített tárgyát túlélnek.

Az itt leírt gondolatok a Soli Deo Gloria Közösségi Ház avatóünnepségén hangzottak el. Azóta eltelt hat év és a ház Dunavarsány forrásközpontjává vált, ahol szellemi, spirituális és fizikai értelemben is feltöltődik a település apraja, nagyja.

A közösség olyan erővel bír, amelynek eredményeként a Ház olyan helyszínné válik, amelyben mindenki jól érzi magát, amely képes megszólítani minden korosztályt, így az iskolás gyermekeket is. Számos alkalommal töltünk itt felejthetetlen órákat, napokat. Az Állatok világnapja alkalmával rendszeres vendégei vagyunk a Háznak, a Jóságportának. Ezen kívül a Termetés hete vagy a Hungarikum napok programjai is az iskolai

közösség számára különösen nagy jelentőséggel bírnak. Ezek az események lehetőséget teremtenek, hogy iskolánk ne csak pedagógiai munkájában képviselje a fenntarthatóság szemléletét, a környezet- és egészségtudatosságot, hanem a szülőkkel és a Soli Deo Gloria Közosséggel együttműködve. Ez kivételes lehetőség számunkra.

A kulturális programok, amelyekre tanulóink és tanáraik évről-évre nagy szeretettel készülnek, immáron hagyományosnak mondhatóak. Ady est, Kölcsey-est, megemlékezés az 1. világháború 100. évfordulójára, s a napjainkban formálódó Vörösmarty-est mind olyan irodalmi, irodalomtörténeti, történelmi előadások, amelyek jelentősen hozzájárulnak a Közösségi Ház értékhordozó tevékenységéhez. Iskolai közösségünk számára pedig a projektumok megvalósításának élményét adja a többhetes felkészülés, az előadásokhoz vezető út.

Örömmel gondolok vissza arra az időszakra, amikor úgy hozta az élet, hogy elsőseink itt tanultak néhány hónapon keresztül, amíg a fenntartó önkormányzat átépítette az iskolát. Ezekben a hónapokban a befogadás és elfogadás érzése hatott át mindannyiunkat, s talán mi is egy kicsit jobbá váltunk.

A Közösségi Ház építői egyben a közösség építői is. Bármilyen erős lelkiület vezet őköt. Időről-időre sok-sok ember népesíti be e Házat, olyan emberek, akik szánnak egymásra időt, jó szándékot, jó kedvet, jó szót. Akik sorsközösséget vállalva egymással és kölcsönösen ismerve és tisztelve egymás munkáját, gondolatait, hitét itt közösséggé válnak.

*Vas Zoltánné
az Árpád Fejedelem Általános Iskola igazgatója*

„...egy felnőtt is sokat tanulhat a gyerekektől...”

*„Tud maga is az eszes ember
mégis tiszteli bölcsek művét.
Bármilyen szép legyen a drágakő,
meg kell dolgozni, úgy lesz érték.”*

Sza-Szkja Pandita

Vidéken nőttem fel, közel a természethez. Környezetemben az állatok szeretete természetes volt. Emlékszem apai nagyanyám mindegyik tyúkjához külön beszélt, miközben a kukoricát szórta nekik. Én ezen csodálkoztam: úgyszólván az asztalon végzik, mi értelme a kedveskedésnek? Gyermeki lelkem igazságtalanságnak érezte állataink sorsát. Visszatekintve már tudom, hogy nagymamám értette, hogy miről szól az állattartás: szeretettel gondozni az állományt, aztán felhasználni arra, amire teremtettek. Evés közben persze eszembe sem jutott megkérdezni, honnan származik a tojás vagy a tyúkhús, a sertés oldalas vagy a libaszár – sorolhatnám még sokáig a házi finomságokat.

Pedagógusként tanítom a gyerekeknek, miből mi készül, hogyan jut a tej, a túró, a hús az asztalunkra. Megismertetem őket a haszonállattal, háziállattal fogalmakkal, és csak

reménykedem, hogy elég szemléletesen és meggyőzően végzem a dolgom. Szeretném látni, hogy a mai gyerekek felnőttként majd nem zárkoznak el az otthoni állattartástól.

2015 júniusában kicsit visszautazhattam gyermekkorom kedves emlékei közé. Vihettem magammal gyermekeket is. A Soli Deo Gloria Községi Ház Értéktáborában vállaltam a Jóságporta körül munkálkodó gyerekek irányítását. Bevallom, voltak kétségeim, hogy a dunavarsányi gyerekek, akik nagyváros közelében nőnek fel, mennyire lesznek lelkesek az istállói munkák közben. Saját lányomról – aki 7 évesen élete első táborában vett itt részt – sem feltételeztem volna, hogy a második nap reggelén még jönni akar majd a Jóságportára. A csapatom már az első nap rácáfolt kishitúségemre. Bizony, egy felnőtt is sokat tanulhat a gyerekektől – legrosszabb esetben is önismeretet! Az izgalomtól ragyogó arcok, arcocskák és csillogó szemek örömteli látványa egész

héten át megmaradt. Teljesítményük felülmúlt minden elvárást: tiszta lett az istálló, jólakott minden állat, finom ételeket főztek, csillogóra mosogatták maguk után a tányérokat, gyönyörű munkadarabokat készítettek gyapjúból, agyagból, raffiából, népművészeti motívumokat festettek az istállók közötti falra.

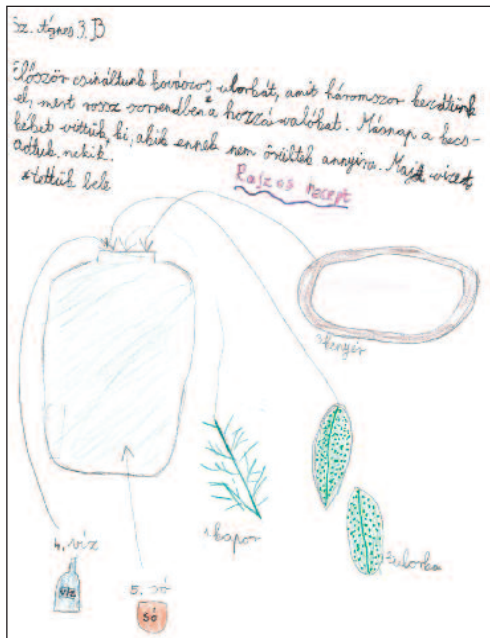
Mindeközben maradt idő a gyöngytyúkfiókák megmentésére, akiket a nagy tyúkok csipkedtek. Még a kecskéket is sikerült kivezetni a legelőre – ne gondolja senki, hogy ez egyszerű feladat, ha a kecske elhatározta, hogy ő ma bizony nem akar legelőre menni!

Egyre szépült a Ház környéke. Az állatok szépen fejlődtek, a gyerekek pedig észrevétlenül

olyan tudás birtokába jutottak, amit felnőttként is hasznosíthatnak majd. Mi, felnőttek pedig megértettük, hogy szükség van egy helyre itt Dunavarsányban, ahol a gyerek saját tapasztalataiból tanulhatja meg, milyen feladatot jelent az állatok tartása, ugyanakkor mennyi öröm forrása is egyben. Remélem, egyre több szülő biztosítja majd gyermeke számára, hogy ilyen élményekben gazdagodhasson.

Nagyné Macsu Zsuzsanna tanár

Rajzgaléria

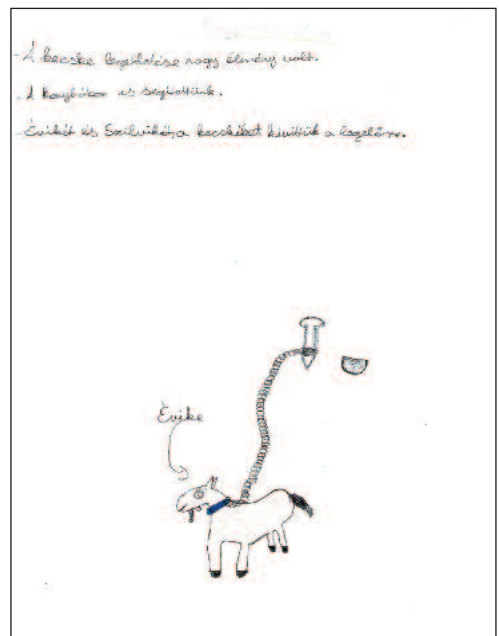
Rajzolta: Székely Ágnes

Rajzolta: Krononne Gréti

Rajzolta: Simoncini Paola

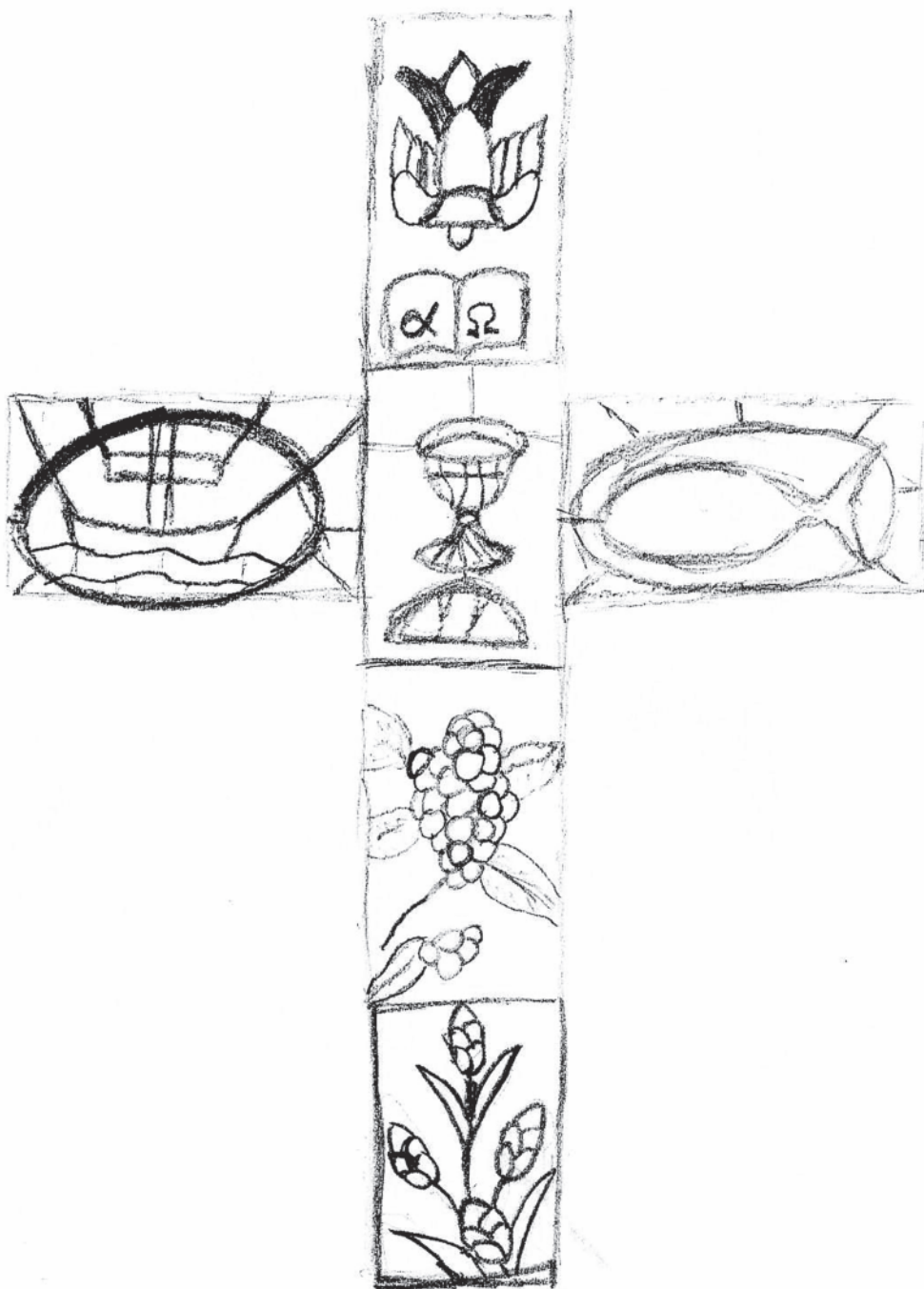

Rajzolta: Nagy Anita

***A Soli Deo Gloria Közösség, a Közösségi Ház és Jóságporta
nagy szeretettel várja városunk minden polgárát,
akik szívesen osztoznak a fenti értékekben,
és a maguk talentumaival és jó szívvel szaporítják azokat.***

***A Soli Deo Gloria Közösség nevében:
Csobolyó Miklósné
elnök***

Rajzolta: Drócsa Réka

„Szívemet hozzád emelem, és benned bízom Uram ...” (25. Zsolt)